

DARBININKAS

Vol. LXXXIV, Nr. 37
Rugsėjo - September 24, 1999 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

- Lietuvos demokratinės darbo partijos (LDDP) pirmininko pirmasis pavaduotojas, Seimo narys Povilas Gylys rugsėjo 16 d. įteikė šios partijos pirmininkui Česlovui Juršėnui atsistatydinimo iš partijos pirmininko pirmojo pavaduotojo pareigų pareiškimą. Tokio sprendimo priežastys nenurodomas. Č. Juršėnas ketina perduoti svarstyti šį atsistatydinimo pareiškimą LDDP tarybai. Jos artimiausias posėdis numatytas spalio mėnesį.

- Į Kosovą rugsėjo 18 d. išvyko lietuvių taikdarių dalinys. Lietuvos kariams vadovaujantis vyresnysis leitenantas Artūras Leškevičius į šią Serbijos provinciją išskrido daugiau kaip prieš savaitę, kad apžiūrėtų būsimą misijos vietą ir spręstų karių aprūpinimo klausimus. Dabar prie jo prisijungė 29 taikdariai.

- Lietuvos Seimo rūmuose rugsėjo 17 d. įvyko seminaras "Žiniasklaidos vaidmuo demokratinėje valstybėje". Jį surengė Šiaurės Taryba ir Baltijos Asamblėja. Seminare dalyvavo Lietuvos ir kitų Baltijos, Skandinavijos šalių žurnalistai, parlamentariai. Vieną iš pranešimų skaitė svečias iš Jungtinių Amerikos Valstijų, buvęs Valstybės departamento Baltijos šalių skyriaus pirmininkas Paal Goble, šiuo metu atstovaujantis Laisvosios Europos radijui/ Laisvės radijui.

- Rugsėjo 20-22 d. Vilniuje lankėsi Moldovos vyriausybės delegacija, vadovaujama Ministro Pirmininko Iono Sturzos.

- Lietuvos diplomatinės vadovas pasveikino savo naujuosius kolegas Europos Komisijoje. Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas rugsėjo 16 d. išsiuntė sveikinimo laiškus Europos Sąjungos užsienio ryšių komisarui Chris Patten ir Europos Komisijos nariui Guenter Verheugen, koordinuosiančiam Europos Sąjungos plėtros klausimus. Abu šie komisarai priklauso naujai Romano Prodi vadovaujamai Europos Komisijai, kurią rugsėjo 15 d. patvirtino Europos parlamentas. Rugsėjo 17 d. naujosios komisijos nariai prisiekė.

- Europos Sąjungos plėtros procesą Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis aptarė susitikęs su Vilniuje dirbančiais Europos Sąjungos šalių ambasadoriais. Reikšdami savo vyriausybės nuomonę, svečiai pripažino, jog Lietuva daug nuveikė, rengdama savo įstatymus pagal Europos Sąjungos reikalavimus. Itin teigiamai bus įvertintas Lietuvos sprendimas pamažu uždaryti Ignalinos atominę jėgainę.

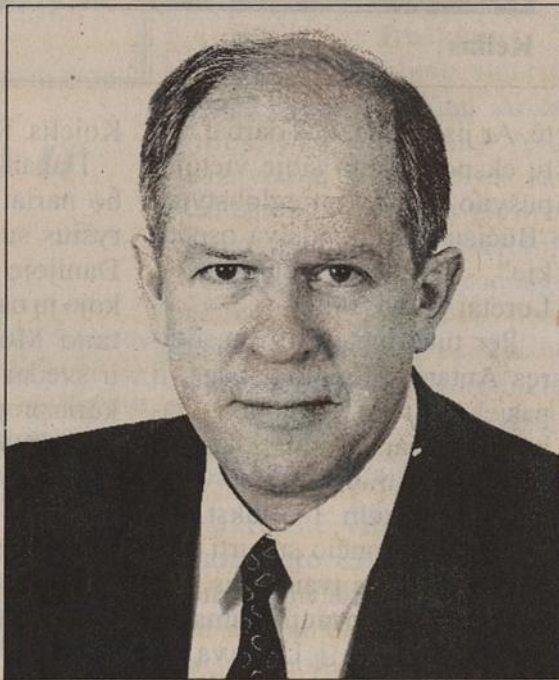
- Lietuvos banko valdyba rugsėjo 18 d. po kelių valandų svarstymo beveik vienbalsiai leido Vilniaus bankui įsigyti bei valdyti nuo dviejų trečdalių iki 100 procentų banko "Hermis" akcijų paketą. Tuo pačiu atveriamas kelias antrojo ir ketvirtito pagal dydį Lietuvos bankų susijungimui.

ALGIRDAS SAUDARGAS NEBEVADOVAUS KRIKŠČIONIMS DEMOKRATAMS

Lietuvos krikščionių demokratų partijos (LKDP) pirmininkas, užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas kategoriškai pareiškė, kad nebesieks populiarumą praradusios partijos vadovo posto.

"Tvirtai apsisprendžiau šį rudenį vyksiančioje LKDP konferencijoje nesibolotiruoti į partijos pirmininko postą", sakoma A. Saudargo pareiškime spaudai.

Rugsėjo 16 d. apie šį A. Saudargo sprendimą pranešė savaitraštis "Veidas". Žurnalo rašinyje taip pat užsimenama, kad

Algirdas Saudargas

krikdėmų vadovas dar gali apsigalvoti, jei partijos kolegos to paprašys.

Tačiau rugsėjo 17 d. paskel-

tame pareiškime spaudai A. Saudargas teigia privalęs "kategoriškai pareikšti, jog, priešingai nei visiškai nepagrįstai rašo straipsnio autorė", jo apsisprendimas nebevadovauti LKDP "yra besąlygiškas ir galutinis".

Partijai A. Saudargas vadovauja nuo 1995 metų.

Per Seimo rinkimus 1996 metais krikščionys demokratai buvo antrieji po konservatorių pagal laimėtas parlamentarietas, tačiau, kaip liudija viešosios nuomonės tyrimai, dabar partijos populiarumas balansuoja ties pačia 5% barjero riba.

Pagal proporcinę sistemą, partija gali laimėti vietų parlamente, surinkusi ne mažiau 5 proc. rinkėjų balsų.

Pagal proporcinę sistemą renkama pusė Lietuvos parlamento.

BNS

ATGYJA SENIEJI VILNIAUS PASTATAI

Prieš kelis mėnesius naujomis spalvomis nušvito didžiulis šešiaaukštis pastatas Kauno ir Šv. Stepono gatvių kampe, netoli Vilniaus geležinkelio stoties. Šiame Vilniaus rajone yra nemažai XX amžiaus pradžios statytų nuomojamų namų. Minimą pastatą projektavo tarp tuometinių Vilniaus turtuolių labai populiarus architektas A. Filipovičius - Dubovikas. Šiuo metu Vilniuje yra žinoma apie 160 šio architekto statytų namų. Architektas tuo metu dirbo miesto savivaldybėje, tad užsakovams jis galėjo užtikrinti ir gana greitą "projekto deri-

nimo" procedūrą. Šis vienu metu buvęs aukščiausias Vilniaus pastatas statytas 1910 - 1912 metais. Jame buvo įstaitingi, moderniai įrengti 4 - 7 kambarių butai. Čia gyveno turtingi Vilniaus žydai, gydytojai, kaiminėse patalpose buvo įrengta vaistinė, išlikusi per abu pasaulinius karus, kitose 1 aukšto patalpose buvo restoranai, parduotuvės, kirpykla. Namo savininkei Ch. L. Kremer šių patalpų nuoma duodavo 25 tūkst. caro rublių pajamų. 1940 metais namas buvo nacionalizuotas, 1941 metų vasarą dauguma jo gyventojų

atsidūrė Vilniaus gete. Tolesnis jų likimas nežinomas. Beveik dešimtmetį buvusio negyvenamo ir apleisto namo kapitalinio remonto projektavimo konkursą laimėjo Paminklų restauravimo instituto architektai. Pastate įrengti keli butai, kuriuose atkurtas buvęs išplanavimas. Kituose butuose to padaryti neįmanoma. Pastate įrengiami šiuolaikiniai patogumai, tačiau labiausiai saugomos išlikusios vertingos modernio stiliaus detalės - restauruojamos metalinės buvusių liftų atitvartos, laiptų, balkonų tvorelės, durys.

Respublika

PASKUTINIS VLIKO MOHIKANAS PASIPIKTIŲS

Paskutinis Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (VLIK) pirmininkas, Seimo narys daktaras Kazys Bobelis pasiipiktinęs Seime surengtu Lietuvių Chartos 50-mečio minėjimu, kuriame Seimo Pirmininkui ir Seimo nariams įteiktas šio dokumento tekstas be parašo.

Paskutinis, kaip jis pats save pavadino, "VLIK'o mohikanas", daktaras K. Bobelis rugsėjo 15 d. spaudos konferencijoje teigė negalįs suprasti, kokių būdu iš Lietuvių

Chartos teksto, priimto 1949 metais birželio 14 d., "iškrito" dokumento autorius - Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Šiuo dokumentu buvo paskelbta apie vieną Pasaulio lietuvių bendruomenės sudarymą.

Daktaras K. Bobelis Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui vadovavo 13 metų iki pat jo paleidimo Vilniuje 1992 gegužės mėnesį. Įkurtas VLIK'as 1943 metais Lietuvoje.

"Chartą sukūrė Vyriausiasis

Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas 1949 metais", - sakė spaudos konferencijoje, pateikdamas originalius dokumentus, liudijančius VLIK'o autorystę. Tuo tarpu Seime per minėjimą išdalytą dokumentą K. Bobelis pavadino "falsifikatu be parašo".

Seimo informacijos analizės skyriaus duomenimis, Pasaulio lietuvių bendruomenės "Inter-neto" tinklapyje Lietuvių Chartos tekstas taip pat skelbiamas be VLIK'o parašo.

ELTA

JAV KETINA DIDINTI FINANSINĘ PARAMĄ LIETUVOS KRAŠTO APSAUGAI

Jungtinės Amerikos Valstijos kitais metais ketina padidinti finansinę paramą Lietuvos krašto apsaugai tobulinti.

Rugsėjo 13 d. krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius susitiko su JAV Gynybos departamento Gynybinio saugumo paramos agentūros direktoriaus gen. lt. Michael Davison vadovaujama delegacija ir apsvarstė JAV finansinės pagalbos reikšmę Lietuvos krašto apsaugai.

Č. Stankevičius BNS korespondentui teigė, kad per JAV finansinius karinės pagalbos fondus Lietuvai šiemet skirta apie 5 mln. dolerių, o kitais

metais galima tikėtis pusantro karto didesnės sumos.

Pasak ministro, dabar tokį paramos didinimo projektą svarsto JAV Senatas ir Kongresas, ir jei šiems planams bus pritarta, kitais metais Lietuva gali tikėtis apie 8 mln. JAV dolerių.

Č. Stankevičius sakė, kad JAV finansinė parama kartu su Lietuvos biudžeto pinigais yra panaudojama kuriant oro erdvės stebėjimo sistemą, už amerikiečių pinigų Lietuvos kariuomenė yra įsigijusi nemažai ryšio priemonių.

Ministras taip pat pabrėžė JAV paramą apmokant Lietuvos karininkus.

BNS

REIKŠMINGAS SUSITARIMAS

Rusijos Valstybės Dūmos ginkluotės kontrolės ir tarptautinio saugumo pakomitečio pirmininkas generolas Boris Gromov interviu laikraščiu "The Washington Times" pareiškė, kad strateginės puolamosios ginkluotės sutartis SPG-2 turi didelę reikšmę tiek Rusijai, tiek ir JAV, kad sutarties SPG-2 ratifikavimas turėtų didelę reikšmę Rusijos užsienio politikai ir neprieštarautų šalies gynybiniais interesams. Jo nuomone, sutarties ratifikavimo Valstybės Dūmos atidėliojimas sietinas su sunkia Rusijos socialine-ekonominė padėtimi. Rusijai yra sunku finansškai realizuoti tokį susitarimą.

ELTA

MALONĖS KOMISIJA PATENKINO 35 PRAŠYMUS

Lietuvos Prezidento Valdo Adamkaus vadovaujama Malonės komisija rugsėjo 14 d. patenkino 35 malonės prašymus iš 112 svarstytų.

Nuo likusios laisvės atėmimo bausmės nutarta atleisti dvidešimt asmenų, septyniems kaliniams bausmė sumažinta vieneriais metais, penkiems - dvejiems metais, vienam nuteistajam bausmės laikas sutrumpintas trejais metais.

Dviem asmenims iki 1 tūkst. litų sumažintos piniginės baudos.

Iš Seimo narių sėkmingas buvo parlamentarės Nijolės Oželytės tarpininkavimas.

Malonės komisija posėdžiauja maždaug kartą per mėnesį. Joje yra Teisingumo ir Vidaus reikalų ministerijų, prokuratūros, žmogaus teisių organizacijų, bažnyčios atstovų.

BNS

IŠEIVIJOS DAILININKŲ DARBAI GRĮŠ Į LIETUVĄ

Apie tūkstantis išeivijos lietuvių dailininkų darbų sugrįš į tėvynę. Bus įvykdytas išeivijos menininkų priesakas - Lietuvai tapus laisva, kūrinius padovanoti gimtinei. Tai rugsėjo 17 d. spaudos konferencijoje JAV lietuvių bendruomenės vardu pareiškė Regina Narušienė. Pasak jos, JAV lietuvių bendruomenė yra surinkusi daug vertingų tautiečių meno kūrinių. Jie buvo eksponuoti įvairiose galerijose su viltimi padovanoti Lietuvai.

Pasak R. Narušienės, apie

600 dailininkų darbų jau yra pakeliui į tėvynę, likusius 400 ketinama išsiųsti į Lietuvą ši rudenį. Gegužės mėnesį planuojamas iškilmingas išeivijos dailės sutikimas Lietuvoje.

R. Narušienė spaudos konferencijoje sakė, kad ateityje išeivijos meno kolekcija bus išskirstyta po įvairias Lietuvos galerijas, muziejus, dalis darbų sugrįš į jų autorių gimtąsias vietas. Daugiausia tautiečių menininkų darbų numatoma eksponuoti Kauno M.K. Čiurliono dailės galerijoje.

ELTA

ISTORINĖ DROBĖ SUPAŽINDINO LIETUVIUS SU ŽALGIRIO MŪŠIU

Jano Matejkos paveikslas "Žalgirio mūšis" pelnė didelę sėkmę Lietuvoje ir supažindino lietuvius su pačiomis istorinėmis kautynėmis, rašo Lenkijos spauda.

Dienraštis "Trybuna" pusę pirmadienio laikraščio puslapio paskyrė J. Matejkos drobės šekmei Taikomosios dailės muziejuje Vilniuje pristatyti.

Informuojama, kad per šešis mėnesius "Žalgirio mūšį" aplankė daugiau kaip 170 tūkstančių žmonių.

"Įžymaus dailininko Jano Matejkos dėka daug lietuvių sužinojo, kur yra Žalgirio laukas ir kas yra Žalgirio mūšis", tikina "Trybuna".

Laikraštis taip pat cituoja "elegantišku kostiumu apsirengusį lietuvi", kuris pasakė, jog "meninė paveikslo vertė abejotina", tačiau "paveikslo dydis imponuojantis".

Nuo balandžio 14 d. Vilniuje eksponuota istorinė drobė praėjusią savaitę buvo išvežta atgal į Lenkiją.

Omnitel Laikas

Vilnius, 1999.09.14. Pasaulio Lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas padėkojo Prezidentui, Seimui, Vyriausybei, Lietuvos žmonėms už rūpestį ir paramą užsienio lietuviams. Seime iškilmingai paminėtas Lietuvių Chartos penkiasdešimtmetis

K. Vanago nuotr. (ELTA)

LIETUVOS BIUDŽETAS NEGAVO JAU 830 MLN. LITŲ PAJAMŲ, DEFICITAS TEBEDIDĖJA

Iki šių metų rugsėjo 17 dienos Lietuvos biudžetas negavo 830 mln. litų planuotų pajamų.

Iki rugsėjo 1 d. į biudžetą buvo neįplaukę 746 mln. litų planuotų pajamų.

Lietuvos biudžeto pajamų planas per 8 mėnesius įvykdytas 84 proc., nacionalinio biudžeto - 86,1 proc.

Iki rugsėjo 1 d. į savivaldybių biudžetus negauta 193 mln. litų, į Valstybinį socialinio draudimo fondą ("Sodra") - 320 mln. litų, į Privalomojo sveikatos draudimo fondą - 205 mln. litų, į Kelių fondą - 57 mln. litų planuotų pajamų.

Jei Lietuvos Seimas pritaris Vyriausybės siūlymui sumažinti

šių metų biudžetą 450 mln. litų, valstybės biudžetas gruodžio 31 d. bus negavęs 843 mln. litų, o nacionalinis biudžetas - 1,143 mlrd. litų.

Jei "Sodros" biudžetas bus sumažintas 397 mln. litų, tai gruodžio 31 d. fondas bus negavęs 83 mln. litų pajamų. Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetas metų pabaigoje negaus 176 mln. litų, Kelių fondas - 140 mln. litų pajamų.

Nacionalinis biudžetas kartu su nebiudžetinėmis fondais tuomet bus negavęs 1,542 mlrd. litų. Jei valstybės biudžetas nebūtų sumažintas, šis rodiklis siektų 2,268 mlrd. litų.

BNS

Dailininkas Antanas Mončys grįžo į Palangą

Liepos 10-osios popietę Palangoje, S. Daukanto g. 16-ajame name, atidaryta dailininko Antano Mončio kūrinii, dovanotų Lietuvai, nuolatinė ekspozicija.

Dar būdamas gyvas, dailininkas Antanas Mončys (1924-1993) raštu kreipėsi į atkurtos nepriklausomos Lietuvos respublikos pirmąjį kultūros ministrą Darių Kuolį ir Dailės muziejaus direktorių Algimantą Budrį pranešdamas, kad perduoda Lietuvai savo sukurtų darbų dalį ir pageidauja, kad jie nuolat būtų eksponuojami Palangoje. 1993 m. kovo 1-ąją dailininko darbai buvo atvežti į Palangą. Lietuvai ir jo gintariniam kurortui Palangai padovanoti 58 dailininko skulptūros, tapybos, grafikos kūriniai. Ekspertai juos įvertino 2 mln. Lt.

"Jaučiuosi laimingas, kad didžioji mano darbų dalis pateko į Lietuvą. Kas anksčiau buvo svajonė, dabar tapo realybe. Juk tai yra mano gyvenimo įprasminimas. Kodėl Palanga? Už tai, kad aš ten basomis kojomis lakstydavau. Man visada buvo šventė, kai tėvas mane nusi-veždavo. Dabar norisi papuošti Palangą, nes Vilnius bei Kaunas ir taip daug turi", - rašė iš Paryžiaus dailininkas Antanas Mončys palangiškiui Gediminui Kundrotui 1993 m. vasario 16-ąją. Tų pačių metų vasarą dailininkas mirė, o rudeniį amžinam poilsiui atgulė Lietuvoje.

Beveik šešerius metus dailininko Antano Mončio darbai glaudėsi Palangoje, tame pačiame S. Daukanto g. 16-ajame name, kuriame dar ne taip se-

Janina Bačiliūnaitė

niai buvo įsikūręs kurorto bibliotekos skyrius. Tiek laiko dėl įvairių biurokratinių trukdžių ir valdininkų nerangumo nei kurorto svečiai, nei patys palangiškiai negalėjo pamatyti įdomių ir savitų kraštiečio dailininko darbų. Pagaliau Antano Mončio namai-muziejus atveria duris visuomenei.

Nenuoramos

1993 m. spalio 27-ąją buvo įkurtas ir įregistruotas Teisingumo ministerijoje Antano Mončio fondas. Jo steigimo iniciatorė - verslininkė Angelina Zelenauskienė. Palangai dovanotais darbais ir privačių asmenų dovanomis rūpinasi minėto fondo valdybos narė ir Antano Mončio ipėdinių įgaliota skulptoriaus dukterėčia Loreta Turauskienė. Dabar fondui priklauso 50 narių. Jų rūpesčiu kaupiama viskas, kas yra susiję su Antano Mončio gyvenimu ir kūryba.

Palangos miesto savivaldybė pagal panaudos sutartį Antano Mončio kūrybinio palikimo išsaugojimo fondui yra perdavusi S. Daukanto g. 16-ąjį ir greta esantį Kęstučio g. 17-ąjį namus. Pastarasis buvo įvardytas kaip negyvenamos patalpos, ir kurorto Savivaldybė 1996-ųjų vasarą savo sprendimą dėl šio pastato pripažino negaliojančiu. Panaudos nuomos sutartis galioja nuo 1995-ųjų birželio 2-osios iki 2093-ųjų gruodžio 1-osios. Tačiau kurorto Savival-

dybės valdininkams tai nebuvo kliūtis leisti S. Daukanto g. 16-ajame name gyvenančioms šeimoms privatizuoti kai kuriuos kambarius. Tiesa, Palangos m. savivaldybė išpirko vieną butą minėtame komplekse. Bet jame dar liko gyventi dvi šeimos. Buvęs kultūros ministras Saulius Šaltenis šias šeimas žadėjo išskeldinti, bet... Bet pažadais, kaip sakoma, nereikia tikėti. Eksministras žadėjo padėti ir rekonstruojant pastatą, ir įrengiant ekspoziciją.

Ir dabar Palangos miesto savivaldybė kiek gali remia Antano Mončio namą-muziejų, kuris tokį vardą turi nuo praėjusių metų liepos 20-osios. Šio muziejaus steigėjai yra Kultūros ministerija, Klaipėdos apskrities viršininko administracija, Palangos miesto savivaldybė ir Antano Mončio kūrybinio palikimo išsaugojimo fondas. Kiekvienas steigėjas buvo išpareigojęs skirti po 5 tūkst. Lt įstaigos kapitalui formuoti. Sunkiausia finansinė padėtis, atrodo, yra Klaipėdos apskrities viršininko administracijoje, nes jie pažadus A. Mončio namui-muziejui tiesiog pamiršo.

Šio namo-muziejaus steigėjai gavo iš Vyriausybės vienkartinę 200 tūkst. Lt paramą. Palangos miesto savivaldybė skyrė per 300 tūkst. litų. Ir dabar muziejaus rekonstrukciją finansuoja Palangos miesto savivaldybė.

S. Daukanto g. 16-asis namas krito į akį ir pačiam Antanui Mončiui, kai jis lankėsi kurorte, kur gyvena ir jo sesuo Biru-

Kelias

S. Žvirgždo nuotr.

tė. Ar jis norėjo, kad darbai būtų eksponuojami šioje vietoje, pušyno ir jūros prieglobstyje? "Būčiau kaip pondeiva ospec-kie", - jis atsakė dukterėčiai Loretai Turauskaitei.

Per tuos metus, kai susikūręs Antano Mončio fondas, ji pasiekė dar 137 skulptūros, tapybos darbai. Fondui dovanotų privačių asmenų darbų vertė siekia per 2 mln. 147 tūkst. Lt.

Antano Mončio sukurti darbai, kuriuos jis įvairiomis progomis dovanavo tautiečiams užsienyje, grįžta į Lietuvą. Iš JAV į muziejų atsiuntė dailininko A. Mončio sukurtus koliazus Julius Veblaitis, Vladas Vaitkus (JAV) padovanojo dvi marmurines skulptūreles, Nijolė Palubinskienė (JAV) - tapybos darbus, Ona ir Stasys Bačkiai - du dailininko darbus. Atsišaukė iš Prancūzijos dailininko draugas Pierre Hayward, atsiuntęs A. Mončio ankstyvosios kūrybos darbų. Mažai kas žino, kad pusė dailininko darbų, dovanotų Palangai, į Lietuvą atvežta iš Vokietijos, kur juos globojo dailininko mecenatė Anneliese Riewer. O kas suskaičiuos, kiek kartų dosnias pagalbos rankas yra ištisę Juozas

Kojelis, Rimvydas Šilbajoris.

Dabar Palangos Rotary klubo nariai užmezgė draugiškus ryšius su analogiškais klubais Danijoje ir Švedijoje, papasakojo jų narius apie įdomią Antano Mončio kūrybą. Danai ir švedai tuo susidomėjo ir jau kuria projektus, kaip saviškiams parodyti originalius lietuvių dailininko darbus.

Tai reikalinga Lietuvai

Antanas Mončys, dar gyven-

damas Paryžiuje, puoselėjo viltį grįžti į Lietuvą. Kita vertus, kur jiems, karo audrų išblaškytiems vaikams, dar grįžti, jeigu ne namo, į Lietuvą?

Trijose Antano Mončio muziejaus salėse bus nuolat eksponuojama apie 100 dailininko darbų. Muziejuje yra sukaupta daug literatūros, epistolinio palikimo. Visa tai bus prieinama Lietuvos piliečiams, kai bus baigta A. Mončio namo-muziejaus rekonstrukcija. Belieka viltis, kad ji neužsitęs.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas CPBA Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigecycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI I VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Kasolino MEMORIALS
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS, N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
-TAI MŪSŲ VIENINTELĖ VIETA-
GAUSI PARODŲ SALE-

✠
KVEČAS
JONAS
1933+1976

Lietuvos Respublikos Seime paminėta "Lietuvių Chartos" 50-ties metų sukaktis

PLB pirmininkas Vytautas Kamantas Vilniuje, Lietuvos Respublikos Seime rugsėjo 14 d. 10 val. ryto tarė žodį "Lietuvių Chartos" 50-ties metų sukakties minėjime. "Lietuvių Chartos" auksojo jubiliejaus 50-ties metų sukaktis pradėta minėjimu Huttenfelde, Vokietijoje, liepos 17 d., kur vyko Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirmininkų ir kviestųjų organizacijų atstovų suvažiavimas.

Iškilmingame Lietuvių Chartos minėjime Vasario 16-osios gimnazijoje Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, sveikindamas visus išeivijos lietuvius su jubiliejine Lietuvių Chartos

švente, pabrėžė, kad "Lietuvos laisvei, jos istoriniam išlikimui buvo ir visada bus reikalingas tautinis krašto ir pasaulio lietuvių solidarumas, laisvo asmens išsipareigojimas savo Tėvynei, jos gerovei".

Lietuvių Charta, paskelbta 1949 m. birželio 14 d., yra lietuvių tautai duotos veiklos gairės, siekusios po pasaulį išsisklaidžiusius lietuvius suburti į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Lietuvių Charta ipareigoja lietuvių tautą išlaikyti tautinę gyvybę, kalbą, tautines ir valstybines tradicijas, kultūrą, solidarumą bei kitas tautines vertybes.

Pasaulio Lietuvių Ben-

druomenė siekia vienyti pasaulyje pasklidusius lietuvių bendriems tikslams ir uždaviniams vykdyti.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininko Vytauto Kamanto žodžiais, "per praėjusius 50-tį metų visi pasaulyje pasklidę lietuviai darbščiai bei sąžiningai vykdėme Lietuvių Chartą ir su gilia meile Lietuvai dirbome bei kovojome už Lietuvos valstybinę laisvę, jos nepriklausomybę, savo pačių tarpe išlaikydami sąmoningą lietuviybę. Džiaugiamės laisva, demokratine ir nepriklausoma Lietuvos Respublika ir toliau jai skiriame mūsų meilę, talentus bei reikalingą talką, laukdami iš jos tokios pačios meilės savo vaikams".

Sveikiname visus lietuvius su jubiliejine Lietuvių Chartos švente!

PLB info

Grupė PLB valdybos narių, PLB kraštų pirmininkų ir PLB Jaunimo Sąjungos pirmininkų suvažiavime liepos 17 d. Huttenfelde, Vokietijoje, su LR Prezidentu Valdu Adamkumi ir p. Alma

Viktora Kučo nuotr.

Czeslaw Milosz apie Lietuvą ir "Interneta"

Ižymus lenkų poetas Nobelio premijos laureatas Czeslaw Milosz rugsėjo 17 d. Lenkijos informacijos agentūroje PAP susitiko su Lenkijoje akredituotais užsienio žurnalistais.

Poetas papasakojo apie savo kūrybos planus, paskaitė pluoštą eilėraščių.

Paklaustas, kiek jame lietuviybės, Cz. Milosz sakė, kad jo giminėje visi jau nuo XVI amžiaus kalbėjo lenkiškai, kuri ir tapo poeto gimtąja kalba.

"Todėl esu lenkas, tačiau drašiai galiu tvirtinti, kad mano ryšiai su Lietuva labai aktyvūs ir geri", sakė poetas.

Jis priminė žurnalistams apie Lietuvoje įsteigtą jo gimtinės fondą, kurio dėka bus atstatyti gimtieji namai.

Cz. Milosz pabrėžė, jog nuo seno draugauja su Tomu Venclova, kurio dėka žino kas vyksta Lietuvoje.

Paklaustas, ar televizija ir "Internetas" neišstums iš gyvenimo knygos, Cz. Milosz sakė, kad tokio pavojaus nėra, kadangi visais laikais buvo ir bus knygų bičiulių.

"Todėl nėra reikalo baimintis, jog rašytojams nebelsk skaitytojų. Jų visada buvo ir bus", sakė poetas.

BNS

Karas tęsiasi

Agentūros "Interfax" iš jėgos struktūrų gautomis žiniomis, iki rugsėjo 18 d. Rusijos federalinės pajėgos kovose Dagestane neteko 243 karių, sužeisti - 866 kariai, 15 karių dingę be žinios. Pagal to paties šaltinio pateiktą informaciją, islamistai savo ruožtu neteko apie 1500 kovotojų.

INTERFAX

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in July

POSTMASTER: Send Address Change to:

DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

Kova tarp tikėjimo ir netikėjimo (4)

Nesiekdami nieko kito, ankstesnių laikų ateistai (bedieviai) pasitenkindavo tik krikščionybės kritika. Visa jų bedievybė išsismendavo ieškojimu juodų dėmių Bažnyčios istorijoje bei atskirų katalikų gyvenime. Surasti vieną ar kitą šėšėlį krikščionybės istorijoje jau pakako iš anksto pateisinti savo netikėjimą. Dabar gi yra kitaip. Mūsų dienomis netikėjimas ima išaugti į viešojo gyvenimo jėgą. Nebepasitenkindamas tik krikščionybės kritika, jis planuoja pats gyvenimui užviešpatauti. Ir kam kovoti su Dievu, jei manai, kad nieko nėra? Bet, jei Dievo ir nėra, tai krikščionybė iš tiesų yra! Tad ir reikia ne tiek prieš religinę praktiką kovoti, kiek pašalinti krikščionybę iš gyvenimo. Štai šitokiomis mintimis ir gyvena mūsų dienų netikėjimas.

Galime iš to suprasti, kodėl dabartinis netikėjimas ir nebesivadina ateizmo (bedievybės) vardu, o kitais vardais. Kol netikėjimas reiškėsi tik tikėjimo neigimu, tik Dievo atmetimu, tol ir negalėjo jis kito vardo turėti, kaip bedievybė. Bet kai mūsų dienomis netikėjimas pats planuoja gyvenimą užvaldyti, tai pagal šiuos planus jis ir pasivadina kitais vardais: bolševizmu ar socializmu, liberalizmu ar nacionalizmu. Griežtai imant, būtų galima sakyti, kad mūsų dienų netikėjimas šita prasme pats virsta savotišku tikėjimu. Paneigto Dievo vieton bandoma pastatyti kitus dievus. Nebetikiama į Dievą, bet užtat imama skelbti tikėjimas į Laisvę, į Proletariatą, į Tautą. Paverčiama stabais liberalizmas ar bolševizmas, socializmas ar nacionalizmas. Šiais vardais ir vadinasi mūsų dienų netikėjimas.

Nenorint leisti save šiais naujais stabais suvedžioti, ir reikia išvėlgti kokių kelių netikėjimas gali įgyti šiuos naujus pavidalus. Nuoseklus ateizmas - tai nihilizmas, arba teigimas, jog „nieko nėra“. Nėra Dievo, nes tėra tik tai, ką akimis galime matyti ar moksliniais instrumentais užtikti. Nėra amžinybės, nes tėra tik laiko tėkmė, kurios gale žmogaus laukia mirtis - nebūtis. Nėra jokių amžinųjų vertybių, nes visa tėra paties žmogaus susikurti papročiai bei sau pačiam išleisti įstatymai. Tai šitoks pirminis netikėjimo pavidalas.

Bet kas lieka žmogui, taip nieko netikint. Iš karto toks netikėjimas gali pasirodyti labai šviesus: niekas žmogaus nevaržo - viskas leista. Gyvenkime, kol saulė dar mums šviečia! Bet šis sąlyginis „kol“ ir panardina visą gyvenimo džiaugsmą į beprasmybės tamsą. Kokia viso džiaugsmo prasmė, jei jo galas tėra mirties nebūtis? Užtat prancūzų rašytojas Jean Anouilh ir piešia šeiminingas vaizdas tokio gyvenimo be Dievo nykumą: „Garbinu visas šias šeiminingas. Tai - mirties atvaizdas. Kaip, žiūrint iš šalies, turi juokingai atrodyti visos šios nelaimingosios, kurios nepailsdamos švarina vis tą patį mažą kampaną, diena iš dienos, metų metais, kiekvieną vakarą nugalimos tos pačios dulkės... O švarintoja susidėvi, išsenka, susiraukšlėja, sunyksta, ir pagaliau vieną vakarą, paskutinį kartą visa apšvarinusi, konvulsiskai suvirpa ir miršta... O ant rytojaus tą patį mažą kampaną (kuris niekur nesiskubino - nėra jis kvailas: laiko pakaks) užgula naujas dulkių sluoksnius“. Ar nėra toksai amžinybės šviesa nušviestas gyvenimas iš tiesų labiau mirties, negu gyvenimo vardo vertas?

(bus daugiau)

Nijolė Maslauskienė

Lietuvos komunistų
tautinė ir socialinė sudėtis
1939 m. pabaigoje–1940 m. rugsėjo mėn.

7

Kadangi dauguma šių komunistų buvo kilę iš darbininkų ir valstiečių, nebuvo manoma, kad jų gausėjimas gali sukelti partijos socialinio išsigimimo pavojų. Kita vertus, pagal VKP(b) susklostę tradiciją tokie valdininkai išlaikydavo savo buvusią socialinę padėtį netgi tapę valstybės įstaigų tarnautojais. Tai leido skelbti, kad komunistų partija yra proletarinė savo pobūdžiu ir darbininkiška savo sudėtimi, taip pat užtušuoti tą faktą, kad ji tampa sovietinės valdininkijos partija. Tik po partijos valymo paaiškėjus, kad LKP dominuoja valdininkai, buvo susirūpinta jos socialinio stabilumo ir pradėta raginti plėsti darbininkų priėmimą.

Vadovaujantis bolševikų nuostata, vadovybei ir masėms buvo taikomi skirtingi atrankos kriterijai. Pavyzdžiui, stodamas į LKP J. Paleckis pabrėžė, kad jo tėvas „kilęs iš žemaičių bajorų bežemių“, Mečys Gedvilas nurodė, kad jo tėvas buvo „bajorų kilmės“, M. Koganas parašė, kad kilęs iš pramonininkų ir t. t. Šiems asmenims jų kilmė nebuvo kliūtis įstoti į partiją. Eiliniams partijos nariams taikomų atrankos kriterijų nesilaikyta ir formuojant LKP aparatą.

1940 m. rugsėjo 26 d. buvo sudarytas 7 asmenų LKP CK biuras (5 lietuviai, 1 žydai, 1 baltarusis) ir patvirtinti 4 miestų bei 22 apskričių komitetų etatai. 1940 m. liepos pabaigoje tarp 826 miestų, apskričių ir valsčių komitetų narių 80,75 proc. buvo lietuviai, 11 proc. žydų, 7,62 proc. rusų, o spalio mėn. tarp 615 LKP CK patvirtintų ar pateiktų tvirtinti tų pačių komitetų narių lietuvių buvo jau 71,21 proc., žydų – 17,56 proc., rusų – 11,3 proc. Lietuvių sumažėjo dėl to, kad partijos komitetuose padaugėjo kitų tauty-

Vėl gyvas Troškūnų vienuolynas

Troškūnai - nedidelis miestelis Anykščių rajone, neseniai atšventęs savo 300 metų sukaktį. Pasak istorinių šaltinių, Troškūnų dvaro savininkas Vladislovas Sakalauskas 1696 m. pasikvietė vienuolius bernardinus, davė jiems žemės be lažo ir išmūrijė vienaaukštį vienuolyno pastatą, o 1698 m. pastatė medinę bažnyčią. Taip prasiėjo miestelis, ilgą laiką dvarininko garbei vadintas Vladislavovu.

Vienuoliai čia 1773 m. įsteigė mokyklą, kuri ilgainiui tapo apskrities mokykla. Troškūnai kurį laiką net yra buvęs stambus Uplytės apskrities centras.

Vytautas Bagdonas

Muravjovo kumštis pasiekė ir Troškūnus

1863 m. sukilimo atgarsiai neaplenkė ir Troškūnų. Apkaltingos, kad vienuoliai leido bažnyčioje giedoti prieš caro valdžią agituojančias giesmes, buvo palankūs sukilėliams, 1864 m. pabaigoje generalgubernatorius Muravjovas Troškūnų vienuolyną panaikino. Vienuoliai buvo išsiuntinėti į ordino centrus Palėvenėlėje, Kretingoje, Agluonoje.

1929 m. į Troškūnus vėl atsikraustė vienuoliai - tėvo Kazimiero Čepulio vadovaujami pranciškonai ir apsigyveno senajame vienuolyno pastate. Vienuolija turėjo apie 30 ha žemės, laikė 8-9 melžiamas karves, 4 arklius, 30 kiaulių. Dirbo patys, samdė ir aplinkinių kaimų valstiečius; katekizavo vaikus, rūpinosi jaunimo bei suaugusiųjų katalikiškais draugijomis. Tėvo Kazimiero Čepulio rūpesčiu buvo pastatyta erdvi parapijos salė, veikė biblioteka, vyko įvairūs renginiai. Ypač pagyvėdavo miestelis per vienuolių ordino steigėjo šv. Pranciškaus atlaidus, vykusius net tris dienas. Tačiau

Troškūnų miestelis yra ir išeivijos vyskupo P.A. Baltakio, OFM, gimtinė. Nuotraukoje matome šv. Trejybės bažnyčią, pastatytą prieš 200 metų (iki tol buvusi medinė, sudėgusi). V. Kelerienės nuotr.

kažkam vienuolių veikla nepatiko, ir Panevėžio vyskupui Kazimierui Paltarokui buvo nusiūstas skundas.

Troškūniečiai vyko į Panevėžį ginti vienuolių, bet vyskupo permaldauti nepavyko - vienuoliai 1937 m. buvo iškel-

dinti į Kretingą, o į Troškūnus atkeltas naujas kunigas.

Sovietmečiu buvo profesinė mokykla

Vienuolyno pastatas atiteko bažnyčiai, o sovietmečiu buvo nacionalizuotas, vėliau - pro-

nigas Stasys Kazėnas. Jo pradėtą darbą vėliau tęsė naujasis Troškūnų klebonas Saulius Filipavičius.

Organizacijų ir pavienių rėmėjų dėka senasis vienuolynas vėl atgimė. Jame veikia Lietuvos kolpingo draugijos centras, čia vyksta tarptautiniai katalikiško jaunimo, įvairūs kultūros renginiai.

Netoli vienuolyno -

Baigus restauruoti vienuolyną, pradėti bažnyčios remonto darbai. O paskui, tikimasi, ateis eilė ir apleistam pastatui šalia bažnyčios. Tas mūras taip pat kažkada priklausė vienuolynui, vėliau buvo nacionalizuotas, ėjo iš rankų į rankas, galop apleistas vėl atiteko vienuolynui.

Troškūnų klebonas S. Filipavičius pasiryžęs savo parapijiečiams įrengti jaukią poilsiavietę. Prieškary netoli bažnyčios tyvuliavo gražus ežeras. Klebono iniciatyva buvęs ežeras jau pradėtas valyti ir netrukus čia turėtų vėl tyvuliuoti švaraus vandens telkinys, šalia jo ketinama užveisti parką.

Atrestauruotas buvęs Troškūnų vienuolynas, kuriame dabar įsikūręs jaunimo kultūrinis centras ir vyksta įvairūs renginiai

V. Kelerienės nuotr.

bių, pirmiausia rusų ir žydų, komunistų. Didesnė dalis rusų buvo iš SSRS į Lietuvą partiniam darbui atsiųsti ir privaloma tvarka į komitetų sudėtį įtraukti asmenys. Jie turėjo kontroliuoti LKP organizacijų veiklą. Daugelyje komitetų raštvedybos, finansų ir kadro padaliniai vadovavo ir juose dirbo žydų ir rusų tautybės asmenys. Netrukus tokia praktika buvo perkelta ir į sovietų valdžios aparatą: daugelio institucijų, žinybų ir organizacijų kadro skyrių viršininkai buvo žydai ir rusai. Susiklosčius tokiai padėčiai, į LKP komitetus besikreipiantys asmenys dažniausiai susidurdavo su jų darbuotojais vietiniais žydais ir iš SSRS atvykusiais rusais. Taip tarp interesantų, o vėliau ir plačiuosiuose gyventojų sluoksniuose ėmė formuotis žydiškos sudėties LKP komitetų įvaizdis. Kita vertus, ėmė plisti komunistų partijos ir sovietinių įstaigų kadro vadovų protekcionizmas. Jis sustiprino įvairių tautybių valdininkų tarpusavio konkurenciją, sudarė tam tikrą dirvą tautiniams nesutarimams tarp jų ir kurstė antisemitines sovietinės biurokratijos nuotaikas. Vis dėlto tautinės netolerancijos atvejai LKP buvo reti ir juos bandyta šalinti vos prasidėjus konfliktui. Pavyzdžiui, 1940 m. rugsėjo 13 d. Mažeikių miesto turguje kilo buitinis antisemitinis incidentas, į kurį įsikišo vietinės kuopelės sekretorius Bro Chockelis. Jis suėmė antisemitiskai kalbėjusį lietuvių. Toks savavaliavimas išprovokavo vietos gyventojų pasipiktinimą. Miniai pareikalavus, sulaukytąjį teko paleisti. Po kurio laiko B. Chockelis buvo pašalintas iš kuopelės sekretoriaus pareigų, o vėliau net nepripažintas LKP nariu. Pasipiktinęs jis apskundė LKP Centro komitetui Mažeikių apskrities komitetą (pirmasis sekretorius - Alfonsas Kondratas, antrasis sekretorius - Ivanas Frolovas), esą komitetas nereagavo į antisemitinį išpuolį ir susidorojo su juo. LKP CK organizacinio instruktorių skyriaus darbuotojas Juozas Grigalavičius kategoriškai pasmerkė B. Chockelio savavaliavimą ir jo mėginimą išpūsti buitinį konfliktą. Taip buvo užgnaužtas konfliktas tarp žydų, lietuvių ir rusų tautybių komunistų, neleista buitinio incidento perkelti į politinę plotmę ir suvežti tautinei

nesantaikai. Šis atvejis taip pat rodo, kad Mažeikių apskrities gyventojams buvo nesvetimos antisemitinės nuotaikos. Tačiau nei LKP Mažeikių apskrities komiteto lietuvių ir rusų tautybių vadovai, nei Centro komitete dirbę lietuviai komunistai nenorėjo jų kurstyti, kokių nors neatsargių poelgių išprovokuoti aršesnių antižydiškų vietos gyventojų veiksmų. Jie netoleravo komunistų veiksmų, kurie stiprino antisemitines aistras ir griovė komunistų partijos vadovybės pastangas sukurti patrauklesnį LKP įvaizdį. Tik prasidėjus partijos ir valdininkijos valymui, sustiprėjus komunistų konkurencijai dėl postų padaugėjo konfliktų tarp įvairių tautybių komunistų ir valdininkų.

Jau 1940 m. vasaros pabaigoje paaiškėjo, kad Lietuvoje sunku taikyti naują priėmimo į LKP tvarką. Buvo sudėtinga gauti 2 komunistų rekomendacijas, nes buvo nedaug pogrindinės LKP narių. Daliai jų išvykus į Kauną dirbti vadovaujančiais darbuotojais, vietos organizacijose jų liko dar mažiau. Daugelyje miestų ir apskričių rekomendacijas stojantiems į partiją duodavo tie patys asmenys (kuopelių, valsčių organizacijų sekretoriai, apskrities komiteto nariai), kurie dažnai net nepažinojo stojančiųjų. Dėl to daug kur rekomendavimas buvo formalus. Susiklostė praktika, kai komunistai pogrindininkai rekomendavo tik savo tautiečius ar gerai pažįstamus, artimus žmones. Antai Kauno apskrities Jonavos valsčiaus sekretorius Jankelis Magidas rekomendavo į LKP visus šiam valsčiuje stojančius žydų tautybės asmenis, Pažaislio valsčiaus partorgas V. Slavickas - daugiausia lietuvius. Kadangi LKP komitetai nesilaikė direktyvos tikrinti stojančiųjų anketinius duomenis, tai dažnas stojantysis, norėdamas lengviau patekti į partiją, nusišėdavo savo socialinę padėtį ir veikimą Lietuvos Respublikos organizacijose. Kaip ir anksčiau, buvo pažeidžiamas individualaus priėmimo principas, plito kolektyvinis stojimas.

Vilniaus miesto ir apskrities partinės organizacijos sudėtis atspindėjo pogrindinio komunistinio judėjimo Lenkijos okupuotame Vilniaus krašte ypatumus. Čia veikė Lenkijos komunistų (nukelta į 4 psl.)

■ Rusijos ministras pirminkas Vladimir Putin rugsėjo 19 d. interviu Rusijos televizijai pareiškė neabejojant, kad įvykiai Dagestane ir teroro aktai Maskvoje ir Volgodonske yra susiję. Jo nuomone, teroro aktais mėginama įbauginti žmones ir paralyžiuoti šalies politinę vadovybę. Kartu jis patikino, kad šių teroristinių išpuolių organizatoriai tikrai bus sunaikinti. Pasak V. Putino, svarbiausias kovos su terorizmu momentas yra visuomenės suvienijimas. V.Putin pažymėjo, jog Chasavjurto susitarimas juridiniu požiūriu nėra susitarimas, kadangi jis pasirašytas nesiremiant Rusijos įstatymais. V.Putin laiko šį dokumentą ne daugiau kaip dviejų šalių - federalinio centro ir Čečėnijos Respublikos - moraliniais įsipareigojimais. Jis pripažino, kad tie, kurie pasirašė šį dokumentą, norėjo nutraukti karą, išvengti naujų aukų. Bet praktika parodė, kad negalima niekinti tarptautinio kovos su terorizmu patyrimo. Rusijos premjeras pažymėjo, kad kai kurių musulmonų šalių reakcingieji sluoksniai planuoja panaudoti Čečėniją kaip lengvai valdomą maištingą zoną, kad išspęstų savo geopolitinius uždavinius visos Rusijos teritorijoje - sukurti naują valstybę nuo Kaspijos iki Juodosios jūros bei užvaldyti šio regiono gamtinius išteklius.

■ Lenkijos Šečecino mieste rugsėjo 18 d. oficialiai atidaryta daugiataučio NATO Šiaurės-Rytų korpuso vadovietė. Šiaurės-Rytų korpusą sudaro Lenkijos, Vokietijos ir Danijos daliniai. Tai pirmasis karinis junginys, kuriam priklauso senųjų NATO karių ir neseniai į alansą priimtų valstybių (Lenkijos) daliniai. Korpusui vadovauja Danijos generolas H. Ekmann, jo pavaduotojas - Lenkijos generolas Ed.Pietrzyk, o štabo viršininkas - Vokietijos generolas Hans-Joachim Sachau. Korpuso inauguravimo ceremonijoje dalyvavo Lenkijos prezidentas A. Kwasniewski, taip pat trijų šalių gynybos ministrai. Prezidentas pareiškė, kad "Lenkija yra ne tik Europos saugumo vartotoja, bet ir viena jo kūrėjų; mes dėsime pastangas, siekdami išplėsti NATO". Pasak Kwasniewskio, Lenkijos santykiai geri su visomis kaimyninėmis šalimis, ypač su Vokietija.

JAV netrukdyt Kosovo nepriklausomybei

KIA kariai taps gelbėtojais

Rugsėjo 15 d. paskelbta, kad pradėtas formuoti Kosovo korpusas, į kurį bus surinkta apie 5 tūkstančius buvusių Kosovo išlaisvinimo armijos (KIA) kovotojų. Oficialiai ši savaitgalį KIA yra demilitarizuojama.

Korpuso nariai bus dislokuoti visoje provincijoje ir padės atstatymo darbuose.

Užregistruota 10 700 buvusių KIA kovotojų, kurie nori dalyvauti reintegracijos programoje.

Rusų sprendimas netenkina

Rusija reikalauja, kad KIA būtų visiškai demilitarizuota. JT ir JAV pabrėžia, kad iš esmės Kosovo korpusas bus ne karinė grupuotė, nors jos nariai dėvės uniformas.

Rugsėjo 14 d. generolas pulkininkas Leonid Ivašov teigė, kad visiškai nesistengiama padėti į Kosovą sugrįžti saugumą galėsiantiems užtikrinti Jugoslavijos pareigūnams, kaip turėtų būti pagal susitarimą. Pasak jo, į provinciją atvyksta

dar daugiau albanų, nei jų gyveno prieš konfliktą.

Kosove - JAV atstovybė

Panašu, kad Rusijos nepasitenkinimą dar labiau sustiprins ir JAV sprendimas Kosovo sostinėje Prištinoje atidaryti savo diplomatinę tarnybą.

1999.3.25, S. Petersburg, Rusija. Rusų nacionalistai protestuoja prie JAV generalinio konsulato, ragindami imtis veiksmų prieš NATO, kurios lėktuvai pradėjo bombarduoti Serbiją po to, kai Jugoslavijos Prezidentas Slobodan Milošević atsisakė spręsti Kosovo konfliktą. REUTERS nuotr.

2000 metai ir jūsų sąskaitos bankuose

Visi daug kalba apie ateinančius metus ir su tuo surištus įvairius galimus ar išsivalvotus sunkumus - vadinamas Y2K problemas. Vieni gąsdina, kiti bijo, bet iš tikrųjų, kaip lietuviška patarlė sako, gal iš to "didelio debesio bus mažai lietaus". Tačiau, kad visiems būtų ramiau ir nekiltų tokių nesusipratimų, daugumas bankų ragina savo klientus būti pasikeitimui. Bankai ragina, kad klientai turėtų tikslus įrodymus į įvairias sąskaitas padėtų pinigų, investavimo ir paskolų dokumentus. Jeigu iki šiol šių duomenų nerinkote, tai pradėkite tą daryti šiandieną, t. y. rinkti ir saugoti visus jūsų banko transakcijų dokumentus. Darykite tai kelis mėnesius prieš ir kelis mėnesius po 2000 metų sausio 1 d. Jei prireiktų, tie do-

kumentai padėtų išspręsti pasitaikiusius nesklendumus ar ištaisyti įsivėlusius klaidas. Perspėjama, kad kai kurie klientai metų gale norės turėti šiek tiek daugiau pinigų, pasiruošiant metų pasikeitimui, bet išimti iš banko didesnes sumas yra rizikinga: pinigus galite pamesti, juos pavogti.

Federal Reserve pirmininkas Alan Greenspan sako, kad saugiausia vieta jūsų pinigų laikyti, keičiantis metams, yra ten, kur jie yra dabar - banke. Taip pat atminti, kad jūsų pinigai laikomi banke yra apdrausti iki 100,000 dol. Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC).

JAV LB Krašto valdybos Socialinių Reikalų Taryba
Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulskienė

Koplytstulpio (Troškūnų bažnyčios 200-mečiui) fragmentas

V. Kelerienės nuotr.

Valdymo reforma

Valdymo reformų ir savi-valdybių reikalų ministras Sigitas Kaktys mano, kad per šiuos ir kitus metus valdininkų skaičius galėtų būti sumažintas 5 %. Šiuo metu, jo žinio mis, Lietuvoje yra 18 tūkstančių valdininkų. Ministro teigimu, valdininkų skaičiaus sumažinimas 5 % yra pagrįstas, nes yra daug dubliuojančių struktūrų. Atlyginimus planuojama sumažinti 6800 valstybės tarnautojų.

Lietuvos rytas

JAV kils sunkumų dėl "tūkstantmečio klaidos", praneša Britanija

Dėl kompiuterių "tūkstantmečio klaidos" (Y2K) JAV gali sutrikti vandens tiekimas, nedidelių oro uostų ir sveikatos apsaugos įstaigų darbas, sakoma Didžiosios Britanijos Užsienio reikalų ministerijos pranešime.

Šiame pranešime pasakojama apie pasaulio šalių pasirengimą įveikti Y2K pasekmes. 2000 metų problemos bijomasi, nes daugelis senesnių kompiuterių, kuriuose metai būdavo žymimi tik dviem paskutiniaisiais skaitmenimis, gali palaikyti 2000-uosius 1900-aisiais. Dėl to kompiuterių sistemos gali velti klaidas arba gesti.

Pasak pranešimo, JAV valdžia pasirengė daugumai galimų pavojų. Tačiau išlieka gedimų rizika "vandens tiekimo sistemoje, nedideliuose oro uostuose, kurie naudojami vidaus skrydžiams, bei nedidelėse sveikatos apsaugos įstaigose", sakoma pranešime.

Anot pranešimo autorių, avialinijos ir didesni oro uostai gana sėkmingai sprendžia šią problemą, tačiau mažose gyvenvietėse ir kaimo rajonuose gali kilti nesklendumų dėl nepakankamo oro uostų ir tranzito tarnybų pasirengimo.

Dauguma valstybinių ge-

tų prieš provincijos nepriklausomybę. Bet kol Kosovas oficialiai yra Serbijos dalis, Maskva nesutiks ir su simboliniais veiksmais, kurie keltų pavojų provincijos statusui.

Karo aidai vis dar netyla

Kosovo provincijoje vis dar netyla praūžusio karo aidai.

Rugsėjo 13 d. amerikiečių sektoriuje Kosove buvo apšaudyta namo grįžtančių serbų vilkstinė. Per incidentą vienas žmogus žuvo, kiti buvo sužeisti. Abu sužeistieji, vyras ir moteris, yra serbai, tačiau žuvusiojo tapatybė kol kas neskelbiama. Vilksinės nelydėjo jokia karinė apsauga.

Rugsėjo 14 d. kaime netoli Prištinos, kur gyvena daugiausia serbai, kavinėje sprogo granata - sužeisti trys žmonės.

Rugsėjo 15 d. JAV kariai sulaukė tris serbus, kai vieno jų namuose rado nemažas šautuvų, granatų ir raketų atsargas. Be to, lenkų taikdariai pasienyje su Serbija sulaukė vyrą, kurio automobilyje rado dvi granatas, šautuvų ir serbų policijos uniformą.

AP, Reuters, BNS, LR

Nijolė Maslauskienė

Lietuvos komunistų tautinė ir socialinė sudėtis 1939 m. pabaigoje-1940 m. rugsėjo mėn.

7

(atkelta iš 3 psl.)

darbininkų partijos (LKDP) sudedamosios dalies - Vakarų Baltarusijos komunistų partijos (VBKP) Vilniaus apygardos organizacija. 1928 m. joje buvo 105 nariai, iš jų 80 proc. valstiečių, 16 proc. darbininkų, 3 proc. tarnautojų. Baltarusiai sudarė 70 proc., žydai - 13 proc., lenkai ir lietuviai - po 3 proc. 1938 m. rugpjūčio mėn. Kominternio Vykdomojo komiteto prezidiumui paleidus LKDP ir jos sudedamąją dalį VBKP, nustojo veikti Vilniaus apygardos organizacija. Vilniaus kraštą perdavus Lietuvai, buvę VBKP komunistai ieškojo ryšių su LKP, tačiau ši nepatikliai žiūrėjo į paleistos partijos narius ir pati savarankiškai mėgino organizuoti partijos kuopeles Vilniaus krašte. 1940 m. pirmoje pusėje čia veikė 37 buvę VBKP nariai. Sovietų Sąjungai aneksavus Lietuvą, LKP(b) CK pasiuntė į Vilnių grupę komunistų, daugiausia iš Kauno miesto, kitų Lietuvos vietovių ir atvykusių iš SSRS, organizuoti partinio darbo. Savaimė aišku, jie nepažino vietos gyventojų, todėl, norėdami apsidrausti, neteikė jiems rekomendacijų ir taip stabdė miesto bei apskrities organizacijos augimą. Dėl šios priežasties Vilniuje, kitaip negu kituose miestuose ir apskrityse, komunistų skaičius didėjo labai lėtai. LKP gretas 1940 m. rudenį daugiausia papildė ne vietos gyventojai, bet iš SSRS atvykę ko-

munistai. 1940 m. spalio pradžioje Vilniaus apskrities organizacijoje buvo 6 komunistai, o miesto - 101 komunistas, tarp jų 43 LKP nariai bei kandidatai ir 58 iš SSRS atvykę komunistai. Beveik visi iš SSRS atvykusieji buvo nukreipti dirbti į NKVD Vilniaus valdybą. Laikantis VKP(b) CK nustatytos tvarkos, spalio mėn. visi NKVD dirbę komunistai buvo išbraukti iš Vilniaus miesto komiteto įskaitos, todėl miesto komunistų skaičius natūraliai sumažėjo nuo 101 iki 47. Tarp 101 komunisto 18 buvo lietuvių (17,82 proc.), 42 rusai (41,58 proc.), 26 žydai (25,74 proc.), 8 baltarusiai (7,92 proc.), 5 ukrainiečiai (4,95 proc.), 2 lenkai (1,98 proc.). Vilniaus miesto partinėje organizacijoje vyravo iš SSRS atvykę rusai, ukrainiečiai ir baltarusiai. Tarp 43 vietinių komunistų lietuviai sudarė maždaug 40 proc., žydai - 50 proc., kitų tautybių asmenys - 10 proc. Vilniaus miesto organizacijoje neatitiktinai buvo labai mažai baltarusių ir lenkų. Pagal VKP(b) nustatytą tvarką buvusiems VBKP nariams bilietus išduodavo Baltarusijos komunistų partija, todėl LKP nesvarstė tokių asmenų priėmimo. Iki 1941 m. vasario mėn. šie komunistai netgi nebuvo įrašomi į LKP Vilniaus miesto komiteto įskaitą. Visiškai dėl kitų aplinkybių į partiją nebuvo priimami lenkai. Iki 1941 m. birželio mėn. Vilniaus miesto partinėje organizacijoje nebuvo nė vieno lenko, nors iki 1940 m. spalio mėn. net 95 padavė pareiškimus priimti juos į komunistų partiją. Lenkai negalėjo įstoti į partiją dažniausiai dėl savo legalios politinės veiklos Lenkijoje, priklausymo Lenkijos komunistų darbininkų partijai, Bundui, Lenkijos socialistų partijai (PPS), PPS levicei ir pan. Tačiau svarbiausia priežastis, užkirtusi jiems kelią į komunistų partiją, buvo

VKP(b) nuostata riboti lenkų stojimą į partiją. Tai nulėmė priešiška SSRS politika Lenkijos atžvilgiu, VKP(b) konfrontavimas su Lenkijos komunistų partija. Kita vertus, patys lenkai masiškai nestojo į LKP ir VKP(b), nes juos nuvylė antilenkiška šių partijų pozicija ir veikla: prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, SSRS kariuomenė okupavo dalį Lenkijos, o LKP pritarė tokiam žingsniui.

Inkorporavus Lietuvą į SSRS, Vilniaus mieste ir apskrityje, kaip ir visoje Lietuvoje, atsirado daug norinčiųjų stoti į LKP. 1940 m. rugpjūčio mėn. 202 vilniečiai padavė prašymus priimti į LKP, o rugsėjo mėn. - jau 406. Tarp pastarųjų 81 buvo lietuvis (19,95 proc.), 95 lenkai (23,39 proc.), 94 žydai (23,15 proc.), 73 rusai (17,98 proc.), 63 baltarusiai (15,51 proc.). Tačiau ne taip kaip kituose LKP miestų ir apskričių komitetuose, čia nė vienas pareiškimą padavęs asmuo nebuvo automatiškai priskirtas partijos narių ar kandidatų kategorijai ir iki 1941 m. nepriimtas į LKP.

Kauno miesto organizacijos sudėties pokyčius 1940 m. rugpjūčio mėn. lėmė ne tik LKP socialinio reguliavimo procesas, bet ir pasikeitę organizacijos augimo šaltiniai, taip pat VKP(b) bei LKP vadų noras sukurti lietuviams patrauklesnį komunistų organizacijos įvaizdį. Pradėjus taikyti socialinius atrankos kriterijus, į LKP mažiau priimta verslininkų, prekybininkų, amatininkų ir kitų, daugiausia žydų. Pačiame partijos Kauno miesto komitete atsirado tendencija nuslėpti, anot bolševikų, „smulkiaburžuazinių“ sluoksnių asmenis, jie buvo priskiriami prie darbininkų. Todėl LKP Centro komitetui pateiktose žiniose apie Kauno organizacijos sudėtį nebuvo nė vieno verslininko, prekybininko ar amatininko, nors miesto komunistų sąrašuose tokių buvo 22,55 proc.

(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Estrogenas

Nuo senų laikų žodis "hormonas" tapatinamas su lytiniais žmonių santykiais, tačiau iš tikrųjų asociacija neturi pagrindo.

Apskritai žmogaus organizmas gamina 61 hormoną, jų tik du - testosteronas bei estrogenas - ir tai tik iš dalies - turi įtakos lytiniam gyvenimui. Iš tikrųjų šią žmogaus gyvenimo sritį "tvarko" smegenų centre esantis nervas, vadinamas "vagus".

"Hormon" graikiškai reiškia sužadinti, išjudinti veiksmą. Hormonai - tai cheminės substancijos, gaminamos liaukų, kurios dažniausiai yra uždaros ir savo gaminius hormonus perduoda tiesiai į kraują. Iš kraujo hormonai tiesiogiai patenka į atskirus žmogaus organus, pagyvina ir sureguliuoja jų veikimą. Pavyzdžiui, insulino gamybą kasoje kontroliuoja hormonai, lotyniškai vadinamas diabetogenie, gaminamas tam tikros liaukos smegenyse ir perduodamas tiesiai į kraują. Insulino trūkumas sukelia cukraligę.

Hormonų grupė, vadinama estrogenais, moterų organizme gaminasi drauge su kitu hormonu - progesteronu. Jų pagrindinė užduotis - reguliuoti menstruacijų ciklą ir ovuliaciją. Šių hormonų perteklius stabdo ovuliaciją. Beje "pil" tabletė nuo apvaisinimo, pagaminta iš sintetinių estrogeno ir progesterono, pirmiausia padeda nuskausinti menstruacijas, nes skausmas sukeliamas ovuliacijos. Ir tik antrinė šių tablečių paskirtis - apvaisinimo sustabdymas. Gana ilgai buvo teigia-

ma, kad "pil" gali sukelti moters lytinių organų vėžį, ypač gimdos kaklelio. Daugiau kaip prieš dvidešimt metų ši teorija argumentuotai paneigta. Priešingai, gimdos kaklelio vėžys yra genetinės prigimties, kitaip sakant, kai kurioms moterims likimo skirta susirgti šia liga. Mat jų gimdos kaklelyje dar jaunoms atsiranda piktybinių ląstelių, nors jokių požymių tuomet dar nebūna, net ir tikrinantis laboratorijoje tų ląstelių nerandama. "Pil" pagreitina piktybinių ląstelių dauginimąsi, jos anksti pastebimos laboratorijoje, ir moteris išgydoma. Gimdos kaklelio vėžys - tai jaunų, o ne vidutinio amžiaus moterų liga, kaip seniau buvo teigiama. Estrogenų, kaip minėjau, pirminis uždavinys - reguliuoti menstruaciją ir ovuliaciją. Labai svarbi ir antrinė šios hormonų grupės paskirtis: jie taip pat reguliuoja cholesterolį, odos, širdies ir kaulų sudėtį, kraujo spaudimą, veikia nuotaiką, skydinės liaukos funkcijas, taigi visą moters gyvenimą.

Kas gi atsitinka laikui bėgant? Moteriai senstant, jos organizmas pavargsta ir nebepajėgia pagaminti šių hormonų tiek, kad jų užtektų ir šiems antriniams uždaviniams. Gydytojai, ypač JAV, pataria moterims nuo 40 metų ar net anksčiau, pradėti papildyti estrogeno kiekį organizme. Įrodyta, kad moterys, vartojančios estrogeną nuo jaunų dienų, yra daug sveikesnės.

Estrogenai naudojami keletais būdais. Labiausiai rekomenduojamas naujausias išradimas - lopinėlis, iš kurio estrogenai pereina į kraują tiesiogiai. Be abejo, vartojamos ir tabletės.

Alfonsas Viliūnas

Trumpos sporto žinios

Europos jaunųjų čempionas

Tomas Intas iš Palangos, dalyvaudamas Europos jaunimo lengvosios atletikos pirmenybėse Rygoje, iškovojė aukso medalį ieties metime. Šio vaikinio mesta ietis finale smegtelėjo ties 77 m ir 88 cm riba. Šia pasekme buvo užfiksuotas ir naujas Lietuvos jaunimo rekordas, o Tomui jis garantavo Europos čempiono titulą. Palangos 3-osios vid. mokyklos būsimasis dvylktokas ir jo treneris Romas Kazlauskas bei visi sporto mėgėjai džiaugiasi šia nauja pažiba.

Bronza pasaulio pirmenybėse

Klaipėdietis Tomas Vaitkus, dalyvaudamas Pasaulio jaunimo (iki 18 metų amžiaus) dviračių treko čempionate, 150 ratų grupinėse lenktynėse iškovojė bronzos medalį. Šios varžybos įvyko Atėnuose, o iš ten Tomas išvyko į Belgiją, kur dar pratęs rungtyniavimą naujoje vietoje.

Pasaulio lengvosios atletikos pirmenybės

Rugpjūčio 21 d. Sevilijos mieste, Ispanijoje, prasidėjo pasaulio lengv. atletikos varžybos (tesėsi iki rugpjūčio 29 d.), kuriose matėme ir 12 Lietuvos sportininkų, kurie, gaila, medalių nepelnė. Arčiausiai jų buvo Virgilijus Alekna, disko metime užėmęs ketvirtą vietą.

Tačiau čia nestartavo visa eilė žymiųjų pasaulio lengvaatlečių, kuriems buvo uždrausta dalyvauti dėl suklupimo dopingo tyrimuose. Tokių tarpe yra 1992 metų olimpinis čempionas 100 m. bėgime - anglas Linford Chistie, amerikietis sprinteris

Denis Mitchell, kubietis šuolininkas į aukštį Javier Sotomayor bei Jamaicos atstovė Merlene Ottie. Jie visi buvo apkalinti vartoje uždraustus medicininis preparatus.

Žinoma, čia minėti sportininkai neigia tai darę. Pavyzdžiui, Mitchell, kuomet jis buvo patikrintas savo namuose Floridoje ir jo kraujyje buvo rasta hormono-testosterono perteklius, paaiškino, kad per žmonos gimimo dieną išgėrė penkias skardines alaus ir šešis kartus mylėjosi...

Lietuvos sporto mėgėjai labai džiaugiasi Lietuvos merginų rankinio rinktinės laimėjimu Pasaulio jaunimo pirmenybėse Kinijoje, iš kur ji parsivežė sidabro medalius. Lietuvaitės suklupo tik finale, 20:25 pralaimėjusios Europos čempionėms rumunėms. Lietuvos atstovė Ramunė Zagurskytė pagal pelnytus įvarčius pirmenybėse buvo trečioji: ji per devynias rungtynes pasižymėjo net 59 kartus.

Lietuvos futbolo rinktinė rugpjūčio 18 d. išvykoje rungtyniavo prieš gana stiprią Norvegijos vienuolikę. Lietuvos futbolininkai, visi iš Vilniaus "Žalgirio" klubo, žaidė gana gerai, bet šeiminkams pavyko susitikimo pabaigoje įmušti vieną įvartį. Taip rungtynės baigėsi 1:0 norvegų naudai.

Tą dieną būta ir daugiau tarpvalstybinių futbolo susitikimų. Štai kai kurių iš jų pasekmės: Ispanija pas save įveikė Lenkiją 2:1, Slovakija nugalėjo Izraelį 1:0, Čekija - Šveicariją 3:0. Be įvarčių baigėsi Jugoslavijos-Kroatijos ir Švedijos-Austrijos susitikimai.

Mirtis, laidotuvės, ir kas po to?

Žmonės gyvena, dirba, taupo ir retas pagalvoja, kad viską, ką uždirbo, sutalpę, reikės palikti. Po mirties nieko neberekės. Gyvenimo darbai, vargai ir rūpesčiai užsibaigia tą minutę, kai mes atsiveikiname su šiuo pasauliu. Kai paliksime šį pasaulį, neužbaigtus mūsų darbus ir rūpesčius turės kažkas užbaigti, mūsų turtą pasirūpinti. Turės kažkas pasirūpinti laidotuvėmis, užmokėti neužmokėtas sąskaitas, mokesčius ir t.t. Kai lieka vyras, žmona ar vaikai, jie rūpinasi laidotuvėmis ir visais reikalais, kaip "probate" mokesčiais ir pan. Laikotarpis po artimo žmogaus mirties likusiems artimiesiems yra sunkus, bet jie negali tik liūdėti, reikia užbaigti jo šios žemės gyvenimo reikalus.

Yra žmonių, kurie neturi giminių, artimųjų. Jų paliktus neužbaigtus reikalus, jei nebūvo pasirūpinta kitaip, užbaigs miestas, valstybė ar pan. Mes ne vienas nesame sudarę sutarties su Aukščiausiojo, kaip ilgai gyvensime ir kada mirsime. Niekas nežino valandos, nei dienos, kada tai atsitiks. Todėl visi turėtume sutvarkyti savo žemiškus reikalus, kad likusiems būtų lengviau, kad mūsų santaupos, turtas neatitektų kam nenorime, kad likusiems artimiesiems nebūtų sunku užbaigti mūsų žemiškų reikalų.

Patariama atkreipti dėmesį į kelis dalykus, kad mirusiojo reikalų sutvarkymas būtų lengvesnis.

1. Patikrinkite, ar nėra paliktų lodojimo nurodymų, jei nežinote, kokių laidotuvių miręs asmuo norėjo. Kartais nurodymai likusiam gyvajam yra palikti bendros informacijos laiške ar šiaip kur įdėti prie kitų dokumentų. Pasitikrinkite, ar už laidotuves nėra iš anksto sumokėta, nes daug žmonių tai daro. Advokatai, šios srities žinovai, skatina savo klientus palikti nurodymus, kaip norėtų būti palaidoti, ir už laidotuves užmokėti. Taip atpuola likusiems gyviems rasti lėšų laidotuvėms ir rūpestis, kokiais laidotuvėms ruošti. Šis laikotarpis artimiesiems yra labai sunkus, pilnas emocijų ir kartais padaromi blogi sprendimai. Jei už laidotuves

iš anksto nesumokėta, likusis gyvas vyras ar žmona gali išimti pinigų iš bendrai turėtos banko sąskaitos (joint acct.). Dar kitas būdas užmokėti už laidotuves - naudoti savo kredito kortelę. Išlaidos laidotuvėms bus laikomos kaip paskola ir gražinamos iš palikimo. Jei visi palikimo dokumentai sutvarkomi greitai, tai tuos pinigus, išleistus laidotuvėms, galite atgauti mėnesio gale.

2. Jei esate testamentą vykdytojas, kreipkitės į advokatą ir buhalterį (accountant). Jei miręs asmuo neturėjo savo buhalterio ir advokato, turite pats susirasti. Jums reikės advokato, kuris paaiškintų testamentą ir padėtų praeiti pro "probate", jei to reiktų. Jums reikės buhalterio palikimo vertę apskaičiuoti, užpildyti valstybės ir federalinių mokesčių formas. Federalinius palikimo mokesčius reikia mokėti, jei asmui mirė 1999 metais ir paliko kitiems asmenims, išskyrus vyrą/žmoną, daugiau, negu 650,000 dol. Ieškant ir pasirenkant advokatą ir buhalterį, derėkitės dėl žemesnio atlyginimo už darbą. Atminkite, juo didesnis palikimas, tuo daugiau erdvės turite deryboms, nes advokatui ir buhalterui paprastai užmokamas tam tikras procentas. Jei palikimas turi tik galimus perduoti vertybių popierius, galite derėtis dėl žemesnio mokesčio. Kitaip yra, jei į palikimą įeina verslas, nekilnojamos nuosavybės, arba palikimas yra keliose ar keliolikoje valstijų.

3. Atsivėpkite! Kai laidotuvių reikalai sutvarkyti ir jūs jau kreipėtės į advokatą ir buhalterį, padarykite pertraukėlę, atsivėpkite. Likęs gyvas vyras/žmona, ar testamentą vykdytojas gali būti tiesiog "apgultas" nuosavybės pardavimo agentų, investavimo patarėjų, gauti palikimo dalį. Pasakykite jiems, kad jokie finansiniai sprendimai nebus daromi mažiausiai vieną mėnesį. Šios srities advokatai pataria savo klientams neišimti palikimo turto palūkanų ar procentų 30 dienų, jei nebūtinai reikia pinigų. Saugokite visus dokumentus, jei išimate procentus ar palūka-

nas. Po mėnesio kreipkitės į advokatą ir pradėkite reikalus tvarkyti. IRS (Internal Revenue Service) tikisi gauti "estate taxes" - palikimo mokesčius, jei tokių būtų per 9 mėnesius nuo mirimo datos. Mažam palikimui sutvarkyti yra duodama nemažai laiko. Bet jei į palikimą įeina verslas, tai, reikalus betvarkant, tie 9 mėnesiai greit praeina. Jei velionis buvo "corporate executive", reikia daryti greitą nuosprendį dėl jo "stock options".

4. Pagalvokite apie atsakymą nuo palikimo. Jei esate senas ir paveldėjote, sakysim, dėdės palikimo dalį, ir taip pat esate turtingas, galite savo palikimo dalies atsisakyti. Bet jūs negalite nuspręsti, kam ta dalis gali būti paskirta. Jei mirtumėte anksčiau, negu dėdė, jūsų dalis bus paskirta pagal testamentą nurodymus. Tačiau, jeigu dėdės palikti pinigai, jums jų atsisakius, atitektų jūsų vaikams, tai jums atsisakyti savo dalies būtų labai protinga ir finansiškai patartina. Sutaupytumėte nemažai "estate taxes", nes tie pinigai eitų iš karto jūsų vaikams (ne pirma jums, o paskui jūsų vaikams). Iš rankų į rankasėjimas kainuotų papildomų palikimo mokesčių. Perleisdami dėdės palikimą vaikams, sutaupytumėte vienus palikimo mokesčius. Jei norite atsisakyti palikimo dalies, galite tai padaryti per 9 mėnesius. Per tą laiką negalite imti iš palikimo nei procentų, nei palūkanų, nes tai gali sugadinti galimybes atsisakyti palikimo dalies.

Žmonių gyvenimas yra sudėtingas ir pilnas įvairių rūpesčių. Mirus jūsų rūpesčiai pasibaigia, bet pasilikusieji artimieji turi sutvarkyti ir užbaigti jūsų žemišką kelionę. Jūs galite padėti artimiesiems sutvarkyti testamentą, palikdami gražiai sutvarkytus įvairius dokumentus, surašytus laidotuvių pageidavimus ir t.t. Raskite laiko tai padaryti!

JAV LB Krašto valdybos Socialinių Reikalų Taryba
Parengė B. Jasaitienė ir A. Šmulskienė
Naudotasi medžiaga iš "Chicago Tribune", 1999.02.17

Didžiausias įrankis - 3 m skersmens diskinis pjūklas su deimantiniais dantimis. Juo bendroji Lietuvos ir Šveicarijos įmonė "Statmecha" pjausto granitą. Pjūklas pagamintas Italijoje.

Giliausias geologinis gręžinys - 2370 m gylio, išgręžtas 1988 m. birželio 10 - rugpjūčio 27 dienomis Tauralaikyje (Klaipėdos raj.). Gręžinys pavadintas Pūrmaliai 1.

Aukščiausias fontanas, kurio čiuurklės aukštis 19,6 m, ištryško iš 8 m aukščio postoamento Vilniaus Vingio parke 1995 m. rugpjūčio 13 d. alaus šventės „Tris dienas, tris naktis...“ metu. Pažymėtina, kad fontano aukštis matuotas virve ir oro balionu.

Didžiausias teleskopas yra Lietuvos mokslų akademijos Teorinės fizikos ir astronomijos instituto Molėtų astronomijos observatorijoje. Jo pagrindinis veidrodis iš sitalo keraminio stiklo yra 165 cm skersmens, 22 cm storio, sveria 1,2 t. Kitos teleskopo charakteristikos: židinio ilgis 492 cm, šviesingumas 1:3, antrinio veidrodžio skersmuo 45 cm, ekvivalentinis sistemos židinio ilgis 1968 cm, Riči-Kretjeno sistemos šviesingumas 1:12, lauko mastelis židinyje 1 cm = 1'75.

Teleskopas valdomas elektronine skaičiavimo mašina. Juo galima stebėti 75 625 kartus silpnesnį ryškio žvaigždės, negu matomas plika akimi.

Teleskopas sumontuotas observatorijos bokšte per 1988 - 1990 m. Dydžiu jis yra 49-asis pasaulyje ir 10-asis Europoje.

Teleskopo veidrodis pagamintas 1978 m. Lytkarino (Rusija) optikos gamykloje, mechaninę dalį gamino ir montavo Sankt Peterburgo (Rusija) universiteto Astronomijos observatorijos dirbtuvių specialistai. Ji gaubia 12 m skersmens kupolą, pagamintas Klaipėdos laivų remonto gamykloje.

Didžiausias Lietuvos astronomų teleskopas už Lietuvos ribų yra 1 m skersmens. Jis sumontuotas ant Maidanako kalno (Uzbekija, Kaškadarjos srities). Pirmąkart juo imta stebėti žvaigždes 1981 m. rugsėjo mėn. Šiuo teleskopu galima stebėti daugiau kaip 40 tūkst. kartų silpnescio ryškio žvaigždės, negu matomas plika akimi. Valdomas elektroniniu įrenginiu 1 sek. tikslumu. Dabar šis teleskopas priklauso Uzbekijos mokslininkams.

Didžiausias saulės laikrodis pastatytas Šiauliuose minint miesto 750 sukaktį. Šio laikrodžio pagrindas - apvali amfiatrinė aikštė, kurios viduryje stovi 17 m aukščio klasikinio stiliaus kolona, ant kurios pastatyta beveik 4 m aukščio skulptoriaus Stanislovo Kuzmos bronzinė auksuota šaulio skulptūra. Visa aikštė - laikrodžio ciferblatas su lietais metalo skaitmenimis (12, 3 ir 6). Skaitmenys žymi Šiaulių miesto įkūrimo metus 1236 m., o per juos slenkas kolonos šešėlis rodo laiką. Laikrodžio aikštės architektai A. Černiauskas, A. Vyšniauskas, R. Jurgėla.

Seniausi išlikę saulės laikrodžiai. Pastatymo metai: apie 1610 - ant akmens prie Kretingos vienuolyno, apie 1620 - Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčios sienoje, apie 1700 - Pažaislio vienuolyno sienoje.

Būsimas tunelis tarp Graikijos ir Bulgarijos padės lokiams poruotis

Tarp Bulgarijos ir Graikijos bus pastatytas 5 mln. JAV dolerių kainuosiantis tunelis, kad nykstantys rudieji lokiai poruotųsi sezono metu galėtų laisvai migruoti per sieną ir susirasti partnerį. Apie tai pranešė Bulgarijos naujienų agentūra BTA.

Regioninės plėtros ir viešųjų darbų ministerijos pareigūnė Vesselina Liubenova teigė, jog

požeminiis tunelis automobiliams numatytas kelio projekte tarp Bulgarijos Goce Delčevo ir Graikijos Dramos miestų. Lokiai tuo tarpu galės, kaip ir iki šiol, migruoti įprastai - žemės paviršiumi.

Tunelis bus 500 m ilgio, jį finansuoja Europos Sąjunga.

Bulgarijos kalnuose gyvena apie 800 rudųjų lokių, o Graikijoje - apie 120.

BNS

Vilniaus "Žalgirio" futbolo vienuolikė, kaip Lietuvos futbolo nugalėtoja, dalyvavo Europos šalių čempionų lygos pirmenybėse. Pirmame ture žalgiriečiai du kartus įveikė Armėnijos atstovus (2:0 ir 3:0), bet antrajame, susidūrę su viena iš pajėgiausių Europos futbolo komandų - Kijevo "Dinamo", patyrė nesėkmę. Kijeve jie pralaimėjo rezultatu 0:2, o namuose 0:1. Tokiu būdu vilniečiai iš tolimesnių kovų turėjo pasitraukti.

Edvardas Šulaitis

Neringos stovykla švenčia savo 30-metį Putname liepos 25 d.

M. Šmitienės nuotr.

“Caritas” veikla

Kai Lietuvos Vyčių padalinio “Pagalba Lietuvai” atstovai š. m. rugpjūčio 12-22 d. lankėsi Lietuvoje, jie turėjo gerą progą pasikalbėti su Vilniaus arkivyskupijos “Caritas” direktoriumi **Baliu Stankumi**.

- Kada įsikūrė “Caritas” ir kokią veiklą atlieka?

- Vilniaus arkivyskupijos “Caritas” įsikūrė 1989 m. Įvairių organizacijų ir privačių asmenų paramos dėka ši organizacija dabar sėkmingai sprendžia daug socialinių ir dvasinių problemų, kilusių daugelyje Rytų Europos šalių, tame tarpe ir Lietuvoje. Sunki socialinė ir dvasinė nemažos dalies gyventojų būklė kelia nemažą susirūpinimą, ypač ateities karta. Valkataujantys gatvėse narkomanų tėvų vaikai, daugelį žmonių paliečianti bedarbystės problema, girtuoklystė ir narkomanija lydi daugelį kriminalinių nusikaltimų. Vilniaus arkivyskupijos “Caritas” rūpinasi, kad kuų daugiau žmonių, o ypač vaikų, pajustų tikrą krikščioniškos meilės šilumą.

- Kada įsikūrė Betanijos sriubos virtuvė ir kiek žmonių maitina kas dieną?

- Vilniaus arkivyskupijos “Caritas” labdaringa valgykla Betanija jau veikia ketveri metai, kurioje kasdien valgo apie 120 vaikų ir 500 suaugusiųjų iš viso Vilniaus miesto. Tai beglobiai, asocialūs ir vaikai iš daugiavaikių šeimų.

Daugelyje tų šeimų padėtis yra tokia, kad vaikai negali ne tik normaliai maitintis, bet ir nakoti jiems būti namuose yra sudėtinga, vyksta tėvų bėgiai ir panašiai. Tai ir benamiai, ir pensininkai, ir seneliai bei žmonės su negalia. Šių žmonių niekada nepamiršta Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Bačkis. Jis visada rūpinasi savo vargšais, ne tik materialiai, bet ir dvasiškai.

- Prašom apibūdinti naujai įsteigtą ir atidarytą Vilniaus Vaikų dienos centrą?

- Šiuo metu mūsų organizacija tokiems vaikams ir paaugliams atidarė Dienos centrą, kurio didesnįjį dalį jau gerai veikia. Čia galima ruošti pamokas, dalyvauti įvairių būrelių veikloje. Jau yra daugiau kaip 120 žmonių. Labai džiugu, kad nuolat jaučiame didžiulę paramą iš Lietuvos Vyčių padalinio “Pagalba Lietuvai”. Jie parūpino lėšų šio centro išlaidoms bei būtiniausiai įrangai ir baldams nupirkti. Tikimės ir ateityje, kad “Pagalba Lietuvai” mus remis ir vaistais, kurie taip reikalingi mūsų žmonėms.

- Ką atlieka socialinė ir ligonių tarnybos?

- Vilniaus “Caritas” socialinė tarnyba kasdien priima arti 100 žmonių, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, benamių ir kitokios kategorijos nelaimingų žmonių. Jiems suteikiama dvasinė parama, aprūpiname rūbais, maistu, padedame sutvarkyti dokumentus. Šalia šios tarnybos veikia ligonių tarnyba, kuri rūpinasi visais ligoninėje gulinčiais ligoniais, kurių niekas negloboja. Ši darba dirba apie 25 moterys savanorės.

- Prašome apibūdinti Motinos ir vaiko globos namus.

- 1996 m. rugsėjo mėn. atsidarė Vilniaus arkivyskupijos Šeimos centras. Šiuose namuose gali gyventi apie 17 vienišų motinų ir apie 30 vaikų. Vienišoms motinoms suteikiama dvasinė ir psichologinė pagalba. Visos motinos turi parinktus kasdieninius darbus. Tos, kurios nemoka, išmokomos gaminti maistą, siūti ir kitų darbų, kad vėliau būtų kvalifikuotos gauti geresnius darbus.

- Šiais metais Motinos Teresės vienuolyne atidaryti Dievo Motinos gailėstingumo namai. Kiek vienuolių aptarnauja namus, iš kur jos kilusios ir ko-

kius darbus jos atlieka?

- Motinos Teresės seserys vienuolės šiais metais atidarė Dievo Motinos gailėstingumo namus, į kuriuos gali kreiptis visi benamiai, ligoniniai ir apleisti žmonės. Ši mėnesį atsidarys vienuolių valgykla. Žiemą šie žmonės nebešals. Jie galės surasti prieglobstį pas vienuoles ir perziemoti nesušalę gatvėse. Šiuo laiku Dievo Motinos namus aptarnauja šešios vienuolės: dvi iš Lenkijos, dvi iš Indijos, viena iš Afrikos ir viena iš Vengrijos.

- Ačiū už pasikalbėjimą. Linkime Jums daug ištermės ir sėkmės ateityje tarnauti Dievui ir tėvynei!

Kalbėjosi **Regina Juškaitė-Svobienė**

Visuomenė kviečiama finansuoti paremti “Caritas”, tęsiant svarbią ir reikalingą veiklą Lietuvoje. Visos aukos, didelės ir nedidelės, mielai priimamos. Aukos galima siųsti: *Aid to Lithuania, Inc. c/o Regina Juska-Svoba, 1594 Beaupre Ave, Madison Heights, MI 48071-2622. Tel. (248) 547-2859. Iš anksto dėkojame!*

“Kamertono” choras atvyksta Amerikon

Kauniečius išgirs 7 miestų lietuviai: jų tarpe ir New Yorko

Turbūt nedaug kas iš Amerikoje gyvenančių tautiečių yra girdėję Kauno mišrų kamerinį chorą “Kamertonas”, nes jis šiame krašte dar niekada nėra viešėjęs ir dainavęs. Šis dainos vienetas yra jau plačiai koncertavęs Lietuvoje ir apilankęs nemažą Europos valstybių (Austriją, Lenkiją, Vokietiją, Prancūziją, Liuksemburgą, Olandiją), tačiau tik pirmą kartą išsirengia kelionei per Atlantą.

Kauniečių viešnagė Amerikoje jau čia pat: jie į New Yorką atskrenda spalio 7 d. ir sekantį vakarą (penktadienį) jau pasirodys Kultūros Židinyje Brooklyne. Žinoma, rengėjai norėjo koncertą suorganizuoti šeštadienį ar sekmadienį, bet salė tuo metu buvo užimta.

Po pirmojo pasirodymo New Yorko apylinkėse svečiai vyks į Hartfordą, CT (ten koncertuos spalio 10 d.). O tuomet pasileis koncertinę kelionę tolyn į Putnamą, CT (spalio 13 d.), Clevelandą (spalio 15 d.), Detroitą (spalio 16 d.). Iš čia kauniečiai atkeliaus į Chicago (spalio 17 d.).

Chicagoje kauniečių pasirodymą organizuoja “Margučio” radijas, o bilietai platinami “Seklyčioje”. Chicagoje, galimas daiktas, dar bus surengtas religinis koncertas, nes šios srities muzika yra kauniečių stip-

rybė. Tie, kurie girdėjo “Kamertono” choro įrašytą kompaktinį diską “Gloria” su Antonio Vivaldi kūryba gali tai patvirtinti. Kauniečiai Europoje kaip tik spėjo išgarsėti su senąja religine muzika. Beje, savo viešnagės Dėdės Samo žemėje metu kauniečiai duos du grynai religinės muzikos koncertus - Detroito ir Philadelphiaje (čia jie važiuos iš Chicago ir pasirodys spalio 23 d.).

Paskutinis atsisveikinimo su Amerika koncertas įvyks spalio 24 d. Baltimorėje. Ši pasirodymą organizuoja vietinės lietuvių radijo programos vedėjas Kęstutis Lasniauskas. Reikia pažymėti, jog skirtinguose miestuose koncertų organizatoriai yra vis kiti žmonės. Tačiau pats Kauno choras į JAV atvyksta JAV LB Kultūros Tarybos Marijos Remienės pastangomis. Ji, viešėdama Lietuvoje praėjusią vasarą, buvo susitikus su “Kamertono” vadovybe ir galutinai susitarė dėl šių gastrolių.

Gaila, kad grįžus atgal į Chicago, jai nebuvo daug laiko gastrolių organizavimui. Kai kurie lietuvių telkiniai, kurie būtų mielai kauniečius priėmę į svečius, jau buvo tuo laiku suplanavę kitus pasirodymus. Tačiau dar atsirado pakankamai miestų, kuriuose panorėta surengti kauniečių koncertus. At-

Drobė “Žalgirio mūšis” iškeliavo iš Lietuvos

Rugsėjo 16 d. iš Taikomosios dailės muziejaus Vilniuje išvežta Jano Matejkos drobė “Žalgirio mūšis” vidurdienį kirtu Lietuvos ir Lenkijos sieną.

Kaip pranešė parodos “Žalgirio mūšis” informacijos centras, nuo balandžio 14 iki rugsėjo 10 dienos veikusią parodą aplankė 171 664 žmonės, surengtos 1465 ekskursijos.

Beveik 3 tūkst. moksleivių dalyvavo mokomosiose programose.

Ed.Š.

BNS

SKRYDŽIAI Į VILNIŲ

FINNAIR LINIJA

Rugsėjo 1 - 30 \$484
Spalio 1 - gruodžio 14 \$406
Sausio 6 - kovo 30 \$406

Plius mokesčiai

Kelionės trukmė nuo 1 savaitgalio iki 3 mėnesių

Nuolaidos galioja ir iš kitų miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel: 718-423-6161
800-778-9847
Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION PICK-UP
SCHEDULE FOR SEPTEMBER OF 1999

September 23	Elizabeth, NJ	11-12 noon
September 24	Kearny, NJ	11-12 noon
September 25	Brooklyn, NY	10-11 noon

Dėl susidėjusių aplinkybių - Atlantic Express Corp. atstovui laiku nepristačius tolimesnio tvarkaraščio, - jo neįdėdame.

For more information please call:
1 800-775-7363 or 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$406 r.t.

One way to Vilnius \$400

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

RigaVen Travel Inc.

- Complete Travel Service •
 - All Inclusive Vacations •
 - Cruises and Tours •
- and always
Competitive Fares to
Riga • Tallinn • Vilnius
with

"Call for Details"

Call
INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706
Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164
1-800-291-8311
E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

VISŲ SIUNTĖJŲ DĖMESIUI: Kadangi šiemet siuntinių surinkimo datos yra sudarytos visiems 1999 metams, papildomo siuntimo paštu rudenį nebus. Paigėdaujantys gauti papildomų tvarkaraščio kopijų gali kreiptis į “Vilties” įstaigą.

SEPTEMBER PICKUP SCHEDULE

Norwood, MA	Sept. 22	6-7 PM
Albany, NY	Sept. 23	7-8 PM
Binghamton, NY	Sept. 24	9-10:30 AM
Scranton, PA	Sept. 24	12-2 PM
Frackville, PA	Sept. 24	5-6 PM
Philadelphia, PA	Sept. 25	10:30-12:30 PM
Brooklyn, NY	Sept. 25	12-4 PM
Baltimore, MD	Sept. 25	6-7 PM
Washington, DC	Sept. 26	1:30-4 PM
Bridgeport, CT	Sept. 26	8-9 PM

SCHUYLER SAVINGS BANK

Mes siūlome:

*Taupymo sąskaitas *Taupymo sertifikatus
*IRA sąskaitas

*Asmeniškas ir komercines čekių sąskaitas

*Tiesioginių pinigų deponavimą

*Namų paskolas *Automobilių paskolas

* Namų remonto paskolas *Sąskaitų paskolas

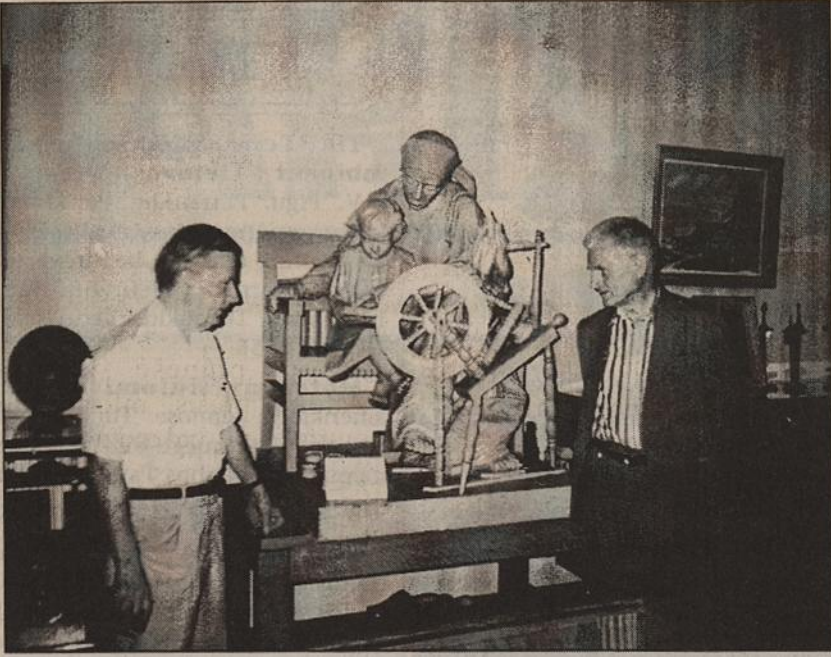
*Namų (Home Equity) paskolas

Naujos, patogios darbo valandos ir draugiškas patarnavimas gerai tarnauja mūsų visuomenei...

Mūsų adresas:

24 Davis Avenue
Kearny, NJ 07032
(201) 991-0001

arba skambinkite nemokamai:
1-888-SCHUYLER
(1-888-724-8953)

Po 55-ųjų metų susitikę Kybartų gimnazijos buvę mokiniai – Edvardas Šulaitis ir Jeronimas Šalčiūnas iš Marijampolės. Jie stovi Chicago's Šv. Kazimiero seserų vienuolyne lietuvių tautodaili skirtame kambaryje prie garsiojo dail. Rimšos kūrinio "Vargo mokykla" kopijos

Su muz. Vincu Mamaičiu atsisveikinant

Muz. Vincas Mamaitis mirė savo namuose, Sunny Hills, FL, 1999 m. rugpjūčio 18 d., 7 val. vak. Pusšimtis gedėtojų, dauguma lietuvių, rugpjūčio 20 d. vakare susirinko į Brown laidojimo namus, Chipley, FL, pasimelsti ir paskutiniu žvilgsniu velioniui tarti "sodie". Čia rožinį su gedėtojais kalbėjo pamainom Šv. Teresės parapijos klebonas kun. Francis Szczykutowich ir kun. Izidorius

Vincas Mamaitis gimė 1907 m. liepos 21 d. Žemojoje Panemunėje, Šakių apskr., ant paties Nemuno kranto. Augo gausioje, berods 11 vaikų šeimoje. Muziko talentą pajuto mokymdamasis Kauno Aušros gimnazijoje. Dar tik 18-metis, vargonininkavo Ilguvoje (1935-38). Apie 15 metų vadovavo kauno Policijos m-klos chorui (1929-34). Šis choras koncertuodavo net Kauno radiofone. Negana to, prie to choro pridėjo skudutininkų orkestrą. Atlikdamas privalomą tarnybą Lietuvos kariuomenėje, 1932-34 mokėsi Kauno muzikos mokykloje pas J. Naujalį ir A. Nacevičių. 1937-40 lavino žemės ūkio ministerijos šaulių vyrų ir moterų choras. 1929-40, drauge su J. Kudoku, vedė Dainos dr-jos chorą Kaune. 1940-41 buvo Vilniaus filharmonijos liaudies ansamblio vadovo J. Šliedės asistentas. 1945 apsisusto anglų okupuotoje zonoje, Meerbecko išvietintųjų stovykloje, kur sukūrė mišrų chorą ir su juo koncertavo. Į Angliją persikėlęs 1974, greit tapo Londono lietuvių parapijos vargonininku ir vadovavo jos chorui, vėliau gavusiam Vaidilos vardą. Į JAV emigravęs 1962, apsigyveno Elizabeth, NJ. Vargonininkaudamas Šv. Petro ir Povilo parapijoje, atgaivino išblėsusį chorą, su kuriuo 1964 koncertavo Pasaulinės parodos Lietuvių dienos New Yorke, 1966 JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje Chicagoje. Ištiesa dešimtmetį (1966-76) buvo Amerikos lietuvių Romos katalikų (ALRK) Vargonininkų s-gos pirmininkas, o nuo 1974 - garbės pirmininkas. 1967-74, galima sakyti, pats vienas leido *Muzikos žinias*, nes pats ir redagavo, ir administruavo. Taip pat suredavo ir 1971 išleido veikalą *Lietuvio vargonininkas išeivijoje*.

Sunny Hills, FL, - tai pensininkų salė. Iš didžiųjų miestų atvykę apsigyventi, tik retas čia kokio naudingo darbo besigriebia. Čia 1979 m. atvykusiam V. Mamaičiui bendra taisyklė negaliojo, o galiojo tik "maištingoji", būtent: "kur Mamaitis - ten būtinai ir choras". Jam atvykus, ir čia įsisteigė mišrus choras, pasivadinęs *Antrąja Jaunyste*. V. Mamaitis senų žmonių chorą išlavino taip gerai, kad su juo negėda būdavo pasirodyti ir lietuviams, ir svetimšaliams visokių minėjimų progomis, o kol choristai dar buvo pakankamai judrūs, dalyvavo net poroj JAV ir Kanados lietuvių dainų švenčių, ką bekalbėti apie gražiai atliekamas giesmes lietuviškų pamaldų metu mažytėje Šv. Teresės bažnytelėje. Čia jis vargonininko bei chorvedžio darbą dir-

Jeronimas Šalčiūnas lankėsi Chicagoje

Dabar Marijampolėje gyvenantis veiklus mūsų tautietis Jeronimas Šalčiūnas mėnesiui buvo atvykęs į JAV ir Kanadą aplankyti savo artimųjų, draugų bei pažįstamų, kurių jis čia turi nemažai.

Šis prieš 71 metus Virbalyje gimęs ir 1948 m. Kybartų gimnaziją baigęs vyras yra mokytojas, dėstęs tuose pačiuose Kybartuose, Virbalyje, Pilviškiuose.

"Kybartų kronikos" savaitraštis rugpjūčio 6 d. numeryje pažymėdamas jo 71-jį gimtadienį (o jis buvo rugpjūčio 6 d.) šalia kitų dalykų rašė:

"Daug kas J. Šalčiūną prisimena kaip reiklų ir griežtą anglų kalbos ir fizikos mokytoją. J. Šalčiūnas išleido eilėraščių rinkinį "Žodžiai prie Nemuno" (1985, JAV), pasirašydamas Jono Gintario slapyvardžiu.

Savo buvusiems mokiniams Kybartuose, kadaise skynusiems kelią į šviesą, vaikystei prisiminti Jeronimas paskyrė knygelę "Vaikystės takeliais"

(Aušra, 1997), Jeronimas dažnai sutinkamas įvairiuose renginiuose, atlaiduose..."

Š. Amerikos kontinente svečias daugiau laiko praleido Montrealyje, Toronto, Chicagoje ir Floridoje. Jam pagerbimas buvo surengtas Chicagoje rugpjūčio 15 d., kurį suorganizavo buvę Kybartų gimnazijos mokiniai. Į "Seklyčios" patalpą susirinko 25 suvalkiečiai, kurie pabendravo su tolimu svečiu. O šis paskaitė ir savo kūrybos. Vieną eilėraščių, parašytą kelionės Amerikoje dienomis, jis pavadino "O, Kybartai!". Pobūvio metu J. Šalčiūną sveikino Marijampolės gimnaziją baigęs dr. Petras Kisielius, mokslo draugas iš Kybartų gimnazijos Edvardas Šulaitis, veikli kybartietė Elena Rožėnienė (jos rūpesčiu šis susibūrimas įvyko) ir kt.

J. Šalčiūnas, kuris yra ir spaudos bendradarbis, taip pat lankė Chicago's lietuvių įstaiigas, vienuolynus, įdomesnes vietas.

Edvardas Šulaitis

bo iki 1993 metų, o jau sveikatos ir labai stokodamas, 1995 m. išleido 10-ties savo sukurto giesmių rinkinį. Jo kūrybos liko ir pasaulietinių dainų, bet apie jas čia nekalbėsime.

Kad biografinės žinios būtų kiek pilnesnės, pastebėjau, jog buvo apdovanotas kunigaikščio Gedimono III laipsnio ordinu ir *Artimui pagalbos* medaliu. Šeimą su Olga Delkute sukūrė 1937 m. spalio 30 d. Išaugino dukteris Juditą ir Aušrą.

Pastaruosius porą metų velionio sveikata akivaizdžiai silpnėjo ir tik žmonos bei dukters Juditos priežiūroje laikėsi. Kai per tautines šventes ar šiaip kokiomis progomis kėdėje ant ratelių jį atveždavo į lietuviškas pamaldas, apspitę stengdavomės bent paspausti jo ranką. Tom progom jis mane kviesdavo, kad aplankyčiau, bet vis sunku būdavo išderinti laiką tarp poilsio, vaistų, maitinimosi. Esu laimingas galėjęs jį aplankyti 1999 m. liepos 28 d. Chipley, FL, ligoninėje, kai velioniui šiame pasaulyje buvo belikę tik trys savaitės. Radome jį ramų, kažkaip nušvitusio veido. Kalbinamas ištikimos choristės Bronės, čia ją atpažindavo, čia žvilgsnį panarindavo į tolius, tik jam

vienam matomus. Turėjome progą paliesti jo šiltas rankas ir atsisveikindami pusbalsiu ištarti: "iki pasimatymo!" Sekantis pasimatymas įvyko jam tapus nebeprakalbinamam...

Ir vengiant plėstis, prisirašė daugiau negu norėjau. Baigdamas turiu pasakyti, kad apie velionį muziką, chorvedį, maestro vien mano archyvelyje yra kelias publikacijas: *LE 17 tome*, 207 p. J. Žilevičiaus parašyta biografija; *LE 36 (papildymų) tome*, 369 p. - biograf. papildymas; žinyno "*JAV Lietuviai*" *I tome*. 618-19 p. - biografija ir nuotrauka; dienraštis "*Drauge*", 1992.06.09 - ilgesnis biografinis rašinys jo 85-to gimtad. proga; "*Darbininke*", 1992.07.31 - irgi 85-to gimtad., o "*Darbininke*", 1997.08.15 - 90-to gimtad. proga. Gyvendamas Elizabeth, NJ, velionis dažnai lankydavosi "Darbininko" redakcijoje ir buvo redaktorių bičiulis. Manau, kad apie velionį rašiusiųjų bibliografija yra gausi, tik šių eilučių autoriui neprieinama. Reikia viltis, kad Lietuvos biografiniai ir bibliografiniai su laiku Vincas Mamaitis išryškės ir tinkamai įvertins.

Alfonsas Nakas

PADĖKA

Karštą rugpjūčio 29 dienos sekmadienį susirinko gražus būrys tautiečių pasidžiaugti Hamiltono "AUKURO" vaidinimu "Ponios Žydrienės bendrabitis". Šį renginį ruošė jungtinis trijų organizacijų komitetas: JAV LB Long Island ir Queens apylinkių valdybos bei Kultūros židinio taryba. Šitokio masto renginį įgyvendinti pareikalauja daugelio geraširdžių žmonių pasiaukojimo ir galima džiaugtis, kad pakviestieji neatsakė ir prisidėjo prie renginio pasisekimo. Ypatinga padėka priklausio virtuvės personalui, kuris triūsė pačioje įkarštėje: Ina Gvildienė, Ina ir Tadas Jasaičiai, Aldona Marijošienė, Rasa Miklienė, Lilė Milukienė, Anžėlė Petraitienė, Nijolė Šalčiuvienė, Aldona Žukienė, Roma Vedeckienė ir Irena Vilgalienė. Prie atgaivos pilstydami Utenos alų bei kitą atgaivą darbavosi: Edmundas Adomaitis, Algirdas Česnavičius ir Raimundas Šližys, o namuose keptais gardumynais viliojo patį kepėją - Zina Jankauskaitė. Įvairia nuoširdžia talka prisidėjo Petras Petraitis, Malvina Klivečienė, o svečių nakvynėmis bei visokiausiomis kitomis pareigomis pasidalino p. Vitalija Šližienė ir visi Jungtinio komiteto nariai. Jeigu kieno nors pavardę praleidome, labai atsiprašome. Širdingai ačiū visiems, kurie bent kokių būdu prisidėjo prie šio renginio pasisekimo. Labai dėkuiame New Yorko apylinkės lietuviams, gausiu atsilankymu parėmusiems mūsų pastangas.

Vida Jankauskienė - Jungtinio komiteto vardu

TRISDEŠIMT SEPTINTASIS

"Dirvos" novelės konkursas
Skiriamos DVI PREMIJOS:

pirmoji – 500 dolerių,
antroji – 300 dolerių,

iš A.†A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania
vyr. valdyba

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė patiems pasirinkti novelės temą, turinį ir pobūdį.

Paskutinė rankraščių įteikimo data – 1999 metų spalio 1 d. (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet kurioje kitoje valstybėje.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti perrašyti rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyti slapyvardžiu. Tą patį slapyvardį užrašykite ant pridėdama užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik laimėjusių vokeliai bus atidaryti. Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tik autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Vertinimo komisija paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti.

Popietė Tautos dienai ir Šiluvos Marijos šventei paminėti Apiešimo parapijoje

1930 m. rugsėjo 8 d. Lietuvoje buvo iškilmingai paminėta Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Vytauto vainikavimo 500 metų sukaktis. Tad rugsėjo 8-oji buvo tapusi Tautos diena. Bet kalendoriuose Lietuvoje tos šventės vardo jau nerasi. Išeivijoje išleistuose kalendoriuose (žr. "Draugo" ir Lietuvių Fondo kalendorius) rugsėjo 8 d. pavadinta Šiluvos Marijos ir Lietuvos padėkos šventė.

Dabargi vietoj Tautos šventės rugsėjo 8 dieną Lietuvoje švenčiama liepos 8 diena. Ta diena yra skirta Lietuvos karaliaus Mindaugo vainikavimui ir laikoma Tautos šventė.

Nežiūrint visų šių pakeitimų, išeivijoje dar ir dabar spaudoje galima pastebėti, kad viename ar kitame lietuvių telkinyje, pagal seną paprotį, Tautos šventė būna minima.

Šios šventės minėjimas, kad ir gan kuklus, sekmadienį, rugsėjo 12 d., tuojau po 11 val. Mišių įvyko apatinėje Apiešimo parapijos salėje, Brooklyn, NY.

Minėjimą popietę atidaręs parapijos tarybos pirmininkas Vladas Sidas kalbą pasakė pakvietė kun. Robertą Pukenį. Jis, atvykęs iš Lietuvos, pavadino Vytauto nuopelnus skleidžiant krikščionybę Lietuvoje. Kadangi rugsėjo 8 d. yra ir Šiluvos Marijos šventė, kun. R. Pukenis ilgiau sustojo kalbėdamas apie Marijos Apiešimo priemenėlius ant akmenų Šiluvoje, ten pastatytą

ir gausiai maldininkų lankomą koplyčią ir Šiluvos bažnyčią, kuri yra įgavusi Mažosios bazilikos vardą.

Kun. R. Pukenis yra parašęs knygą "Teesie". Vienas tos knygos skyrius "Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Vytauto ir Karaliaus Jogailos nuopelnai Lietuvos krikštui", šviesraščio pagalba padaugintas, buvo dalinama išnešan iš bažnyčios ir salėje.

Gerimantas Penikas parodė jo paties 1995 m. įrašytą video juostą "Šiluvos atlaidai". Pro žiūrovų akis praslinko minios senų, jaunų ir vaikų giedant šventas giesmes, su vėliavomis keliaujant į tuos atlaidus. Matėsi sausakimšai užpildyta Šiluvos bažnyčia su gražiomis, meniškais vidaus detalėmis.

Į minėjimą popietę atsilankė ir Apiešimo parapijos administratorius Msgr. D. Cassatto. Jis, pasveikinęs susirinkusius, kalbėjo apie "gaspadoriškus" reikalus: vykstančius parapijos pastatų remontus ir pan. Parapijiečiai lengviau atsiduso išgirdę, kad klebonijoje keturių merginų ir trys vyrai iš Jesuit Volunteer Corps dabar yra apgyvendinti tik laikinai. Susirinkusieji džiaugsmą ir pritarimą išreiškė garsiais plojimais, kai Msgr. Cassatto pasakė intensyviai ieškąs pastovaus kunigo Apiešimo parapijai ir tikrai manąs jį rasiąs.

Visi atsilankiusieji buvo pavaišinti Vlado Sida ir jo žmonos Patricijos pagamintais sumuštiniais, kava ir jų pačių keptais pyragais.

Į minėjimą atsilankė apie 70 parapijiečių ir svečių.

p. palys

A.†A.

ELEONORAI ARLAUSKIENEI

mirus, jos seserį BIRUTĘ LUKOŠEVIČIENĘ, LK Moterų Kultūros Draugijos pirmininkę bei jos šeimą, skaudžiai išgyvenančią šią netektį, nuoširdžiai užjaučiame ir dalijamės skausmu.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ
KULTŪROS DRAUGIJA

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Daugiau New Yorko žinių
yra 7-ame puslapyje.

Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis rugsėjo 19 d. atvyko į New Yorką ir rugsėjo 21-24 d. praveda kunigų rekollekcijas Putnam, CT. Jis dalyvaus rugsėjo 25 d. Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos metiniame narių susirinkime New Britain, CT, ir rugsėjo 26 d. - Maldos Dienoje už Lietuvą Hartford, CT. Į Lietuvą vyskupas grįžta rugsėjo 30 d.

Atsisveikinimo popietė su Dr. Petru ir Lile Anusais įvyks sekmadienį, rugsėjo 26 d., 3 val. popiet Kultūros Židinyje. Programoje: kokteilių valanda, atsisveikinimo žodžiai, meninė programa, vaišės ir atgaiva. Popietę rengia NY Lietuvių Bendruomenės vadovybė.

"Kamertono" choro koncertą rengia Kultūros Židinio taryba spalio 8 d., 7 val. vak. didžiojoje Kultūros Židinio salėje. Choras atvyksta gastrolėms iš Lietuvos su 35 choristų sąstata. Choriui vadovauja muz. Algirdas Viesulas. Choras yra pasirodęs daugelyje festivalių ir per metus surengia apie 15-20 koncertų. Žiūr. skelbimą šio psl. apačioje.

Maironio Lituanistinės mokyklos New York'e atidarymas įvyko rugsėjo 18 d. Kultūros Židinyje. Pamokos vyks kiekvieną šeštadienį nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet. Kviečiami tėveliai atsivežti mokyklinio amžiaus vaikus. Daugiau informacijų galima gauti skambinant Audrei Lukoševičiūtei, tel.: (718)849-6083.

Apreiškimo par. žinios

Kun. Jono Pakalniškio, mūsų klebono emerito, 60 metų kunigystės sukaktis bus paminėta mūsų par. salėje spalio 26 d. Bus pateikti karšti pietūs.

Apreiškimo parapija planuoja pradėti programą "Žodžio liturgija vaikams" kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį per 11-tos valandos mišias. Kas domisi šia programa, prašome pranešti Dr. M. Palubinskaitei 201-792-7853 (vak.), per internetą milda@earthlink.net arba M.Klivečkienei 718-296-0406. Jei atsisiras besidominčių, programa bus pradėta spalio 3 d.

Kun. dr. Robertas Pukėnis rugsėjo 5 d. po 11 val. mišių parapijos salėje parodė vaizdą juostė iš savo veiklos Lietuvoje, kada jis prieš 10 metų filmavo komunistų sugriautas bažnyčias prie Panevėžio. Parodė ir tų bažnyčių atstatymą ir pašventinimą. Jei kas norėtų vaizdą juostę pamatyti, gali jam skambinti tel. 718-387-2111.

Višpaties Atsimainymo parapijos žinios

Devynias dėžes drabužių ir kitokių reikmenų Lietuvos Vyčių 110 kuopa rugsėjo 11 dieną persiuntė į Lietuvą įvairioms labdaros organizacijoms. Malonu matyti, kad ši šauni kuopa šelpia mūsų vargstančius brolius ir seseris Lietuvoje. Tai gražus pavyzdys kitoms mūsų organizacijoms.

Lietuvos vyčių 110 kuopos narių posėdis įvyks rugsėjo 26 d., tuojau po 11:15 val. lietuviškų mišių.

Aukšinio amžiaus sekantis susirinkimas įvyks rugsėjo 29 d., trečiadienį, tuojau po 12 val. mišių.

Spalio 31 d. Lietuvos Vyčių 110 kuopos nariai rengia **pietūs - šokių** tuojau po 11:15 val. mišių. Gros Joe Thomas. Bilietų kaina 25 dol. Dėl daugiau informacijų skambinti Juozui Stelmokui, 516-485-1073; Bruno Rutkūnui 516-628-2292 arba Elenai Matulionytei tel. 718-326-3398.

Kofi Annan, Jungtinių Tautų generalinis sekretorius, su žmona Nane, norėdami atsidėkoti pasaulinei žiniasklaidai už jos dalyvavimą žinių perdavime apie JT veiklą, rugsėjo 9 d. vakare savo rezidencijoje surengė priėmimą akredituotiems korespondentams, atstovaujantiems žinių agentūras, spaudą bei radiją ir televiziją. Iš esančių JT virš 400 akredituotų korespondentų buvo pakviesta tik apie 100, jų tarpe ir Lietuvos Telegramų agentūros ELTA korespondentas Kęstutis K. Miklas.

New Yorko Lietuvių Atletų klubas jau devinti metai iš eilės rengia **Blusų turgų**. Šiemet jis bus spalio 2 - 3 d. Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Tai yra pagrindinis lėšų telkimo būdas paremti Atletų klubo sportinę veiklą. Šiuo metu klube dalyvauja nemažai įvairaus amžiaus jaunimo, ypatingai krepšinyje. Blusų turguje bus parduodami naudoti, bet gerame stovyje įvairiausi daiktai: rūbai, batai, baldai, žaislai, elektroniniai, elektriniai daiktai, sporto priemonės, virtuvės reikmenys ir kt. Kas turi nebereikalingų aukščiau minėtų daiktų, prašome paaukoti Atletų klubui, atvežant juos į Kultūros Židinį; kas negalite atvežti, prašom skambinti (718) 849-2260 ir susitarti dėl paėmimo iš Jūsų namų. Paaukodami Jums nebereikalingus daiktus, padėsite New Yorko sportuojančiam jaunimui. Daugiau informacijų žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.

Nostalgija Kaune ir New Yorke

Kęstutis Čerkeliūnas

Sakoma, kad kai žmonės išsiskiria, jų laikrodis sustoja. Ne kitaip nutinka, jei reikia dingti iš tėvynės. Ir kai, po daugel metų, jau septintą pavasarį grįžti, tasyk, bent tą mėnesį, laikrodis vėl pradeda tikėti.

1944 m. pavasaris. Dešimtuko krepšinio turnyras Kauno Teniso Klubo aikštyne. Turnyrą laimėjo šeimininkų, KTK, komanda, kurioje žaidė ir Stepas Butautas. Kaip jis pats teigia, šios varžybos paskatino jį likti krepšinininku, nors Stepas rodė gabumą ir futbole bei lengvojoje atletikoje. Šias eilutes rašas kartą spaudoje Butautui draugiškai patarė apsispręsti - tą iškarpa iš Kauno dienraščio Stepas išsaugojo penkis dešimtmečius ir neseniai atsiuntė kopiją į New Yorką.

Krepšinyje Butautas netruko skinti laurų Lietuvos pirmenybėse (aštuonis kartus), už Lietuvos rinktinę žaidė 50 kartų (pelnė 442 taškus), už Sovietų Sąjungos rinktinę 33 kartus (443 tšk.). Dar nuo 1938 m. moksleivių rungtynių Butautas liko ištikimas ketvirtam numerui megtuke.

Baigęs pats žaisti, Lietuvos vyrų, moterų, Sovietų Sąjungos moterų, Kubos vyrų, Kauno Žalgirio vyrų vyr. treneris. Su žmona Onute (žinoma krepšininke) užaugino dukrą Vidą ir sūnų Ramūną (sporto žurnalistas, radijo stoties *Titanika* direktorius).

Kai 1959 m. pabaigoj Sovietų Sąjungos vyrų ir moterų krepšinio rinktinės viešėjo JAV, su moterų treneriu Butautu galėjau susitikti per treniruotę Madison Square Garden.

Cituojau ištrauką iš reportažo Susitikimas (*Sportas*, New Yorkas, 1960, sausis):
"Prie didžiojo įėjimo meškinės išvaizdos uniformuotas sargas. "Į vidų? Ne, ne pro čia - bandyk pro užkulisi". Ten, jau išdžiūvus pabalusių retų plaukų akinuotis tik pakrato galva.

Ir tada dar vienos durys. Į biurą. Dailiai išskaptuota aukštaugė sekretorė sūbiks anglinėm blakstienom. Nueina pas vyresnybę. Grįžta: "Eime!"

Pilksvas, išblukęs koridorius ir netrukus anga į pačią areną. "Tvarkoj?", lyg ne vietoj išsprūsta klausimas.

"Žinoma", sekretorė sušpindi mechanišku šypsniu ir sukasi ant kulno.

Arena. Aštuoniolika tūkstančių sėdynių. Tuščios. Aukštutiniai kėdžių rietimai dingsta skliautuose ir tamsoj.

Krepšinio aikštelė apšviesta. Blizga lentinis grindinys. Svečių komanda eina lauk. Vienas paskutiniųjų žaidėjų savo išvaizda mena vyrą nuo Dauguvos. Vietinis klaustuko ženkle ištaria pavardę. Žaidikas ją pakartoja - O taip! Jis čia pat! Deda ranką vietiniui ant peties ir veda.

Nugaros. Sėdi keturi oficialūs pareigūnai, visi išokę į vienodos spalvos ir kirpimo eilutes.

Vyras iš krašto pakyla, atsisuka.

"Pastambėjai!", jo pirmas žodis. "Tu taip pat neplonėjai!"

Du vyrai sėdasi. Aikštėn pa-byra vietinės. Šmaikščiai valdo kamuolį ir pilnos entuziazmo. Viena prie baidos linijos, nugarą į krepšį. Kamuolys bėga ištiesta ranka, apsuka sprandą, pranyra tarp kojų, vėl nusruvena aukštyn, sudunksi į grindis - švelnus smūgis batu... Kamuolį sugriebia aikštės kraštu bėganti žaidikė, pašoka ir krauna trumpąjį...

"Per rungtynes to nepadarysi!"
"Kaip ir anksčiau. Tas pats. Kai paaugliai mūsų mieste, akis išverte, žiopsėjo į svečius iš užjūrio. Į jų aprangos žėrinčias spalvas. O tas vienas - kaipgi jo pavardė? - tas, kuris buvo užsitempęs pustuzinį megtukų ir kas minutė vis nėrė viena per galvą..."

"Pas mus vyrai nebe tas. Senos žvaigždės nugesos, o pakaitų dar nepribiro. Karo meto prieauglis. Nėra aukštaugių..."

"Mūsų daugėsi po Pietų Ameriką - apskuto penkias valstybes ir žiebiė lietuvišką kibirkštį..."

"O grindys ar ne per daug jos dunda?", tęsia vietinis (rytojaus diena, atvykėlio lūpomis, sa-

Treneris Stepas Butautas New Yorke, Madison Square Garden, 1959 m.

Vyta Valaičio nuotr.

kinys nuskamba *The New York Times* skiltyse).

Aišku, kad tuometinis atvykęlis yra Stepas Butautas. Vėliau krepšinis Lietuvoj atkuto, atsirado aukštaugių. Beje, tasyk, 1959, Sovietų Sąjungos moterų rinktinėj žaidė kaunietė Jūratė Daktaraitė, su kuria buvo smagu pasikalbėti:

"Vietinis spaudžia jos ranką ir žiūri į akis. Tarytum ten spindi toliai ir dviejų upių balzganas vanduo. Tos upės subėga ir trikampyje išsistatęs miestas. Namai lipa į aplinkines aukštumas, lyg neišsistekdami dauboje ir norėdami nugalėti tą begalinį atstumą... Kaunas ir New Yorkas" (tik iš reportažo *Sporte*).

1989 m., po daugel metų viešint Kaune, vėl susitikimas su Butautu: Kūno kultūros institute. Nuoširdi draugystė tęsiasi. 1997 m. Butautai paminėjo savo vedybą 50-metį. Į pietus jų namuose, be giminių, buvom pakviesti ir mudu su žmona.

Prilaikau dvi Butauto man užrašytas autografų knygytes. Per beveik 50 metų, be kardinolo Sladkevičiaus ir Tėvo Stanislovo, ten pasirašė sportininkai, aktoriai, rašytojai... Kai knygutę atsiverti, nostalgija prabyla abiejose Atlanto pusėse. Kai kurie pasirašę, pavyzdžiui, Vladas Dzin-dziliauskas, Juozas Klimas, Jau-nutis Nasvytis, jau nukilę į Anap-us, knygutės puslapiuose lieka gyvi.

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvius nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuviai, lauko priežiūros darbų (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų**, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokeskis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Išnuomojamas nedidelis kambarys. Netoli traukinio. Skambinti dieną (718) 386-1635 (kviešti Elvyrą); vakarais po 6 val. (718) 647-1396. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo prižiūrėti liginus. Turi gerą patyrimą. Skambinti (718) 348-4709. (sk.)

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuotai
** keičia vizas J1, B1 - B2 į F1 arba L1;

** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;

** ruošia visus pakvietimo dokumentus;

** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos.

Dėl papildomos informacijos teiraukitės telefonu nuo 13 val.: 212-725-8807.

(sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybės išlaidoms, "Lietuvos aido" metinė prenumerata JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusei metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aido" vardu ir siunčiami: "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 610-544, Fax. 224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Antanas Drazdys, Marriotsville, MD - 50.00 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers

361 Highland Blvd.

Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

VILTIES siuntinių agentūra praneša, kad į Brooklyną **Vilties** atstovai atvyks š. m. rugsėjo 25 d. ir nuo 12 iki 1 val. p.p. priims siuntinius Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose. Brooklyne mūsų atstovus yra **Alg. Jankauskas**, tel. (718) 849-2260. Susitarus paims siuntinius iš namų.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims rugsėjo 25 d., šeštadienį, nuo 10 val. iki 11 val. ryto Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - tel. (914) 258-5133.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.

Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

"Kamertono" choras su vadovu Algirdu Viesulu (dešinėje)

ELIZABETH, NJ

New Yorko Kultūros Židinio Taryba

maloniai visus kviečia į

"KAMERTONO" CHORO KONCERTĄ

penktadienį, spalio 8 d., 7 val. vak.

Kultūros Židinio didžiojoje salėje
361 Highland Blvd., Brooklyn, NY

Įėjimo auka - 15 dol.

Jaunuoliams iki 18 metų - nemokamai.

Visi maloniai kviečiami į
NY LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBO
rengiamą

... BLUSŲ TURGŲ ...

spalio 2 - 3 d. nuo 10 val. ryto iki 5 val. popiet
Kultūros Židiny, 361 Highland Blvd., Brooklyn, NY.

Žemos kainos Jus vilios apsipirkti.

Čia rasite naujų ir vartotų drabužių, avalynės, baldų, elektroninių daiktų, virtuvės reikmenų, sporto priemonių, žaislų ir įvairiausių kitų daiktų.

Veiks virtuvė - skanūs pietūs, kava, pyragai ir atgaiva

--- Įėjimas nemokamas ---